

CEZA HUKUKUNDA TERÖR ÖRGÜTÜ KAVRAMI

THE CONCEPT OF TERRORIST ORGANIZATION IN CRIMINAL LAW

Faruk TURİNAY*

Özet: Terör örgütü kavramı örgütlü suçluluk alanında özgün bir konuma sahiptir. Kavramın bu özgünlüğü terörizmin siyasi niteliğinden kaynaklanmaktadır. Nitekim terör örgütü, diğer suç örgütlerinden siyasi amaçlarıyla ayrılmaktadır. Bu makalenin amacı, hem kavramsal hem pozitivist bir yaklaşımla ceza hukukunda terör örgütü kavramına ışık tutmaktır.

Anahtar Kelimeler: terör örgütü, örgütlü suç, terör, terörizm

Abstract: The concept of terrorist organization has a peculiar position in the field of organized crimes. The peculiarity of this concept results from political character of terrorism. Indeed, terrorist organizations differ from other criminal organizations with regard to political goals. The aim of this article is to enlighten, conceptually as well from a positivist law perspective, the concept of terrorist organization in criminal law.

Keywords: terrorist organization, organized crime, terror, terrorism

GİRİŞ

Tanımı üzerinde ittifak olmayan terör ve terörizm kavramları, hukuki olduğu kadar siyasi ve sosyolojik boyutlara sahiptir¹. Siyasi niteliğinden ötürü bu kavramlar ideolojiden ideolojiye, rejimden rejime, dönemden döneme farklılık arz eden göreceli bir mahiyettedir. Bir ülkenin terörist ilan ettiği bir teşkilat, bir başka ülkede “özgürlük savaşçısı”² ya da “zayıfların silahı”³ olarak tanınabilmektedir. Terö-

* Galatasaray Üniversitesi Kamu Hukuku Doktora Programı.

¹ Alberto Cadoppi - Stefano Canestrari - Michele Papa - Manna Adelmo, *Trattato di Diritto Penale: Parte Speciale*, Vol. I: I Delitti Contro la Personalità dello Stato, UTET, Milano, 2008, s.249.

² Gérard Chaliand, *Les Stratégies du Terrorisme*, Desclée de Brouwer, Paris, 2002, s.82.

³ Antonio Gambino, *Esiste Davvero Il Terrorismo?*, Fazi Editore, Roma, 2005, s.14.

rizm toplumsal aktörler arasındaki mücadelenin bir sonucu veya marginal bir ideolojik faaliyet olarak da ele alınmaktadır⁴. Bununla beraber terörizm faaliyeti aynı zamanda suç olarak görüldüğü için kaçınılmaz şekilde ceza hukukunun ilgi alanına girmektedir.

“Terör örgütü” kavramının ceza hukukundaki yerinin belirlenebilmesi, bir taraftan terör ve suç örgütü tanımlarına bağlıyken diğer taraftan diğer suç örgütleriyle olan ilişkilerinin ortaya çıkarılmasıyla mümkün olacaktır. Bu yüzden çalışmanın ilk bölümünde sorun kavramsal boyutuyla, ikinci bölümde ise Türk Ceza Hukuku bağlamında ele alınmaktadır.

I. KAVRAM

Örgütlü suçluluğun bir konusunu oluşturan terör örgütü kavramının anlaşılması, terör ve terörizm terimlerinin yanı sıra suç örgütü ve örgütlü suçluluğun incelenmesiyle mümkün olacaktır. Bu bölümde, terör örgütünün kavramsal boyutunun açıklığa kavuşturulmasında rol oynayan terimler incelenecektir.

A. TERÖR VE TERÖRİZM

Latince “büyük korku, dehşet, panik, korku kaynağı” anlamındaki *terrorem* ismi ile “korkmak, irkilmek” anlamına gelen *terrere* fiilinden kaynağını alan terör (tedhiş, terror, terreur) kelimesi, XIV. yüzyıl Fransızcasında *terreur* şeklinde kullanılırken İngilizceye *terror* olarak geçmiştir⁵. “Ürpermek, titremek” manasındaki *tremble* ile *terrible* (korkunç) kelimeleri de aynı kökendir⁶. Kelimenin 1520’lerde “dehşete yol açma niteliği” anlamında kullanıldığı doğrulanırken, 1831’de *terror-stricken* (terör mağduru) ifadesine rastlanmaktadır⁷. Fransız İhtilali sonrası dönemde Haziran 1793 ile Temmuz 1794 arasında yaşanan, binlerce kişinin idam edildiği siyasi belirsizlik ve korku süreci la

⁴ Agata Serranò, *L’Armi Razionali Contro Il Terrorismo Contemporaneo: La Sfida delle Democrazie di Fronte alla Violenza Terroristica*, Giuffrè Editore, Milano, 2009, s.1.

⁵ Walter W. Skeat, *A Concise Etymological Dictionary of the English Language*, Cosimo, New York, 2005, s.548.

⁶ Ibid.

⁷ Online Etymology Dictionary, http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=terror&searchmode=none, erişim tarihi: 23.04.14.

terreur ya da régime de terreur (terör rejimi) dönemi olarak anılmaktadır⁸. II. Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın Rotterdam şehrine karşı gerçekleştirdiği hava saldırısı ise terror bombing (terör bombardmanı) şeklinde ilk kez 1941'de kayıtlara geçmiştir⁹. Türkiye'de incelemeye konu olan terimleri ifade etmek için daha önce "anarşi", "tedhiş", "tedhişçilik" ve "yıldırımcılık" kelimeleri kullanılmışsa da¹⁰ terör ve terörizm ifadelerinin artık yerleştiği söylenebilir.

1. Uluslararası Belgelerde

Milletler Cemiyeti'nin 1934 yılında terörizmin önlenmesiyle ilgili bir antlaşma hazırlama girişiminden bu yana terör ve terörizm uluslararası hukukun gündeminde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın öncülüğünde hazırlanan ve hâlihazırda yürürlükte olan on üç adet terörizm karşıtı uluslararası antlaşma bulunduğu gibi Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası örgütlerin öncülüğünde imzalanan pek çok terörizm karşıtı düzenleme mevcuttur¹¹. Bu belgelerde, uçuş güvenliğinden terörizmin finansmanının önlenmesine kadar pek çok konu düzenlenmesine rağmen hiçbir terör tanımı yer almamıştır. 1977 tarihli Tedhişçiliğin Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nde yer verilen terör suçu olarak kabul edilen ve siyasi suç sayılmayacak fiiller, 1970 La Haye, 1971 Montreal, 1973 New York Sözleşmeleri'nin öngördüğü fiillerle örtüşmektedir¹². Terörizmle mücadele alanında kabul edilen son uluslararası antlaşma olan, 2005

⁸ Nathalie Cettina, *Terrorisme: L'Histoire de Sa Mondialisation*, L'Harmattan, Paris, 2001, s.11.

⁹ Online Etymology Dictionary, op.cit.

¹⁰ Şükrü Alparslan, *Hukuk ve Kriminoloji Açısından Tedhişçilik*, Teknik Yayınları, İstanbul, 1983, s.4.

¹¹ Türkiye'nin taraf olduğu terörizm karşıtı antlaşmalar arasında, Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (13.12.2000), Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolü (15.05.2003), Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek Ateşli Silahlar, Parçaları ve Aksamları ile Mühimmatının Yasadışı Üretimine ve Kaçakçılığına Dair Protokol (28.06.2002), Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme (20.05.1999), Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme (27.09.2001), Tedhişçiliğin Önlenmesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi (27.01.1977) ile Uçaklara Karşı İşlenen Suçlara ve Diğer Fiillere İlişkin Sözleşme (14.09.1963) örnek gösterilebilir.

¹² Sulhi Dönmezer - Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, Cilt III, 11. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1994, s.2283.

tarifli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin¹³ "terminoloji" başlıklı 1. maddesinde terör suçu teriminin sözleşmenin ekinde sıralanan antlaşmalarda birinin kapsamına giren ve bu antlaşmalarda tanımlanan suçları ifade ettiği düzenlenmektedir. Böylelikle terör kapsamına alınan suçlar bilinmekteyse de ortak noktaları olan terör kavramı belirsizlikten kurtarılamamıştır.

Türkiye, Hindistan ve Pakistan'ın aralarında bulunduğu bazı ülkelerin ısrarlarına rağmen, uluslararası suçları düzenleme ve uluslararası bir ceza mahkemesi önünde yargılama iddiasındaki 1998 Roma Statüsü'nde terörizm, uluslararası suçlar arasına dâhil edilememiştir. Bu eksikliğin siyaseten güçlü devletlerin diğer rejimlerin iç işlerine karışma konusunda engelle karşılaşmama isteğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

2010 yılında, uluslararası suç örgütleriyle ve terörizmle mücadele amacıyla kabul edilen Avrupa Birliği İç Güvenlik Stratejisi¹⁴ne göre, tehditler, artık, sadece örgütlü teröristlerden değil, "yalnız kurt" olarak tabir edilen, bireysel eylemlerde bulunabilecek kişilerden de kaynaklanmaktadır¹⁵. Bu olgu, terör kavramının bireysel terör eylemlerini kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğine bir dayanak olarak gösterilebilir. Nitekim bireysel terör eylemlerine örnek gösterilebilecek olaylara rastlanmıştır. En çok örnek gösterilen vakialardan ilki, 8 Kasım 1939 tarihinde, eski bir komünist olan Alman marangoz Johann Georg Elser'in Adolf Hitler ile Nazi Partisi'nin diğer idarecilerine karşı giriştiği bombalı suikast teşebbüsü olup Elser'in bu eylemi herhangi bir örgüt bağlantısı olmaksızın kişisel bir tutumla gerçekleştirdiği bilinmektedir¹⁶. Daha yakın tarihli ikinci örnek, 22 Temmuz 2011'de, aşırı sağcı görüşe sahip ve örgüt bağlantısı olmayan Norveç vatandaşı Anders Behring Breivik'in 77 kişinin ölümüne, 242 kişinin yaralanmasına yol açan bombalı saldırı ve silahlı baskın eylemleridir. Düzenle-

¹³ Özgün adı "Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism" olan bu antlaşma, 16 Mayıs 2005 tarihinde Varşova'da akdedilmiştir.

¹⁴ Council Document, 5842/2/2010, "Internal Security Strategy for the European Union: Towards a European Security Model".

¹⁵ Burak Tangör - Sevinç Şayın, "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 1, 2012, s.104.

¹⁶ Franklin Lewis Ford, *Political Murder: From Tyrannicide to Terrorism*, Harvard University Press, Cambridge - MA, 1985, s.281.

melerdeki eksiklikten ötürü, Breivik olayı hukuken terör suçu olarak nitelendirilememiş, tekrarlamasına fırsat verilmemesi amacıyla tutuklanmış¹⁷ ve Norveç hukukuna göre mahkûmiyet sonrası uzatılabilecek türden bir ceza olan “containment / life imprisonment” (Norveççe “forvaring”) ile cezalandırılmıştır.

2. Mukayeseli Hukukta

Terörizm bazı ülkelerde özel bir kanunla hüküm altına alınırken bazı ülkelerde ise genel ceza kanununda (codice penale, code pénal) düzenlenmektedir. Örneğin, İngiltere, Avustralya ve Kanada’da ayrı bir terörizmle mücadele kanunu varken; Fransa’da terörizm, diğer suçlarla beraber, Ceza Kanunu’nun “du Terrorisme” başlıklı bölümünde m. 421-1 ile 422-7 arasında, İtalya’da Ceza Kanunu’nun m. 270 bis ve devamındaki hükümlerde düzenlenmektedir. Almanya’da ise yine Ceza Kanunu’nun (Strafgesetzbuch) m. 129a ve diğer birkaç maddesi terörist faaliyetleri yaptırım altına almaktadır. Dünya geneline bakıldığında, terör faaliyetlerinin eski İngiliz sömürgesi olan common law ülkelerinde özel kanunlarla, Kıta Avrupası’nda ise genel ceza kanunlarıyla düzenleme eğiliminin ağır bastığı söylenebilir.

Fransız Ceza Kanunu’ndaki terörizm tanımı, yöntem unsurunu ön plana çıkarması bir kenara bırakılırsa, terör örgütünün kavramsal boyutu bakımından ilgi çekicidir. Kanun’un “Milleto, Devlete ve Kamu Barışına Karşı Suçlar”a tahsis edilmiş 4. Kitap’ının, “Terörizm” başlıklı 2. Bölüm’ünde, m. 421-1’e göre¹⁸, “Bireysel veya toplu bir teşebbüsle bağlantılı olarak, tehdit ya da terör yöntemleriyle, kasten, kamu düzenine ciddi derecede zarar verme amacıyla girişilen aşağıdaki suçlar terörizm fiillerini oluşturur.” (Constituent des actes de terrorisme, lorsqu’elles sont intentionnellement en relation avec une entreprise individuelle ou collective ayant pour but de troubler gravement l’ordre public par l’intimidation ou la terreur, les infractions suivantes)¹⁹. Fransız düzen-

¹⁷ Mariona Llobet Angli, “What Does ‘Terrorism’ Mean?”, in ed. Aniceto Masferrer - Clive Walker, Counter Terrorism, Human Rights and the Rule of Law, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2013, s.29.

¹⁸ Bu hüküm, 6 Mart 2012 tarihli ve 2012-304 sayılı Kanun’un 34. maddesiyle değiştirilmiştir.

¹⁹ Code Pénal Français, http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?sessionId=47F3D2B29366172766F46C1A350A261B.tpdjo04v_1?idSectionTA=LEGISCTA0000

lemesindeki tanımda en çok dikkat çeken husus, bireysel faaliyetlerin de terörizm kapsamına alınmasıdır. Bu örnek, terör suçlarının örgüt olmaksızın işlenebilir olmasına imkân vermekte; dolayısıyla örgütü, terörün zorunlu bir unsuru olmaktan çıkarmaktadır. Fransız Ceza Kanunu'ndaki bireysel terörün varlığını öngören tanım, terör örgütü kavramını terör faaliyetlerinin tek merkezi olmaktan çıkarmaktadır.

Saik ağırlıklı bir terör tanımına yer veren Belçika Ceza Kanunu, "Devletin İç Güvenliğine Karşı Suçlar" ayrılan 3. bölümünün "Des infractions terroristes" başlığını taşıyan kısmında terörizmi düzenlemiştir. Kanun'un 137. maddesine²⁰ göre, "terör suçları, bu maddenin 2. ve 3. fıkrasındaki suçları ifade etmekte olup doğası ve bağlamı içerisinde, bir ülkeyi ya da uluslararası örgütü ciddi derecede etkileyen, bir toplumu korkutmak ya da kamu erklerini ya da uluslararası örgütü haksız yere bir fiili işlemeye ya da işlememeye ciddi derecede zorlamak veya bir ülkenin veya uluslararası örgütün temel siyasi, anayasal, ekonomik ya da toplumsal yapısını istikrarsız hale getirmek ya da yıkmak maksadıyla kasten işlenen suçlardır. (Constitue une infraction terroriste, l'infraction prévue aux §§ 2 et 3 qui, de par sa nature ou son contexte, peut porter gravement atteinte à un pays ou à une organisation internationale et est commise intentionnellement dans le but d'intimider gravement une population ou de contraindre indûment des pouvoirs publics ou une organisation internationale à accomplir ou à s'abstenir d'accomplir un acte, ou de gravement déstabiliser ou détruire les structures fondamentales politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d'un pays ou d'une organisation internationale.)²¹ Belçika kanun koyucusunun tanımında terör, yöntemden ziyade amaç unsuruyla tarif edilmektedir. Terör suçlarının bireysel veya örgütlü şekilde işlenmesi bakımından bir hüküm içermeyen düzenlemede, terör örgütünün terörün olmazsa olmaz bir unsuru olarak görülmediği anlaşılmaktadır. Düzenleme bu özelliğiyle, bireysel terör faaliyetini mümkün görmesi açısından Fransız düzenlemesine benzemektedir.

06149845&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20140424, erişim tarihi: 21.04.14.

²⁰ Bu hüküm, ilk kez 2003-12-19/34 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle kabul edilmiş ve 8 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

²¹ Code Pénal Belge, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&table_name=loi&cn=1867060801, erişim tarihi: 21.04.14.

3. Türk Hukukunda

Common Law ülkelerine benzer şekilde terör konusunu özel bir kanunla düzenleme yoluna giden Türk kanun koyucu, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde terörü tanımlamıştır. Bu tanıma göre terör, "cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir."

Yapılan tanım çerçevesinde bir suçun terör suçu olarak kabul edilmesi için üç zorunlu unsur kategorisi bulunmaktadır: yöntem (suçun işleniş biçimi), amaç (suçun ideolojik saiki²²) ve örgüt (suç failinin kriminal bağlantısı). Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2007 tarihli bir kararına göre, Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesindeki terör tanımı yeterince ayrıntılıdır²³. Ancak, Yargıtay'ın bu görüşüne katılmamaktayız.

Fransız hukukunun aksine Türk Hukuku'nda terör fiillerinin ancak ve ancak bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenebileceği açıktır. Bireysel terör eylemlerinin gerçekleşmesinin mümkün olduğu göz önünde bulundurulursa, Türk Hukuku'ndaki terör tanımının örgütün varlığını şart koşması ve bireysel terör eylemlerini dışlaması itibariyle eksik olduğu söylenebilecektir.

Türk Ceza Hukuku'nda terör tanımıyla ilgili bir başka eksiklik, tanımın sadece Türkiye Cumhuriyeti'ni hedef alan fiilleri düzenleyip özellikle Türk devletinin güvenliğini ilgilendiren diğer devletlere veya uluslararası örgütlere karşı girişilen terörizm eylemlerini tanım dışında bırakmasıdır²⁴. Yabancı ülkelerde, devletler veya uluslararası örgüt-

²² Vahit Baltacı, *Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.320.

²³ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 30.01.2007, E. 2006/8-245, K. 2007/13.

²⁴ İzzet Özgenç, *Terörle Mücadele Kanunu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s.23.

ler aleyhine faaliyet gösteren suç örgütlerinin Türk Hukuku'na göre terör örgütü olarak tanınmasına ihtiyaç vardır²⁵. Kanaatimizce, terör tanımında uluslararası örgütlere karşı girişilen fiillere de yer veren Belçika Ceza Kanunu'ndaki düzenleme, bu açıdan Türk Hukuku'ndaki düzenlemeye kıyasla daha isabetlidir.

4. Doktrinde

Terör ve terörizmin tanımlanması hususunda mevzuatta olduğu gibi doktrinde de bir görüş birliği olduğunu söylemek güçtür. Terör teriminin literatürde, "şiddet", "siyasal şiddet" ve "anarşi" ile aynı anlamda kullanıldığı görülmektedir²⁶. Terörizmi ifade etmek için ise daha önceden "tedhişçilik" teriminin tercih edildiği bilinmektedir.

Belirtmek gerekir ki, terör, adi şiddet hareketlerinden siyasi niteliğiyle ayrılmakta; bu yüzden, "siyasal şiddet" olarak tanınmaktadır²⁷. Yapılan tanımlar incelendiğinde terör ve terörizmin amaç veya yöntem merkezli ya da her iki kriteri birden esas alacak şekilde bir yol izlendiği anlaşılmaktadır. Sulhi Dönmezer'in yöntem odaklı yaklaşımına göre "Tedhişçilik bir doktrin değildir; fakat bir eylem tarzıdır. Bir nevi strateji, amaca götürmek üzere kullanılan bir tür araçtır"²⁸. Köksal Bayraktar'ın amaç ve yöntem eksenli tanımıyla, terör (tedhiş), "toplumda belirli bir iktidara ya da siyasal amaca baskı, korku, yılgınlık yaratarak erişmek için sürekli şiddet hareketlerinin kullanılmasıdır"²⁹. Terör kavramı bir başka tanımda, kavram, belli bir düşünce veya ideolojiyle, karşıtı olduğu düzen karşısında kendisini meşru hale getirmeye ve böylece siyasal iktidarı ele geçirmeye çalışan bir şiddet hareketi

²⁵ *Ibid.* Özgenç, Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde değişiklik yapılarak yabancı ülkede kurulmuş ve faaliyet gösteren silahlı suç örgütlerinin terör örgütü olarak tanınması hususunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmesini önermektedir. Özgenç, *op.cit.*, s.23-24.

²⁶ Atilla Yayla, "Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve", *Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt XLV, Sayı: 1-4, 1990, s.335.

²⁷ *Ibid.*, s.340. Nitekim terörizmi bir şiddet türü olarak değerlendiren Sulhi Dönmezer, "şiddetin, sosyal, ulusal, ırki, dinsel fesat çıkarıcı ve diğer maksatlarla ve sosyal sınıflar arasında çatışma, savaş tahrik etmek üzere plânlı ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır". Sulhi Dönmezer, "Her Yönüyle Tedhiş", *Son Havadis*, 10 Kasım 1977.

²⁸ Sulhi Dönmezer, "Tedhişçilik Üzerine", *Devir Dergisi*, Sayı: 6, 11 Aralık 1972, s.20.

²⁹ Köksal Bayraktar, *Siyasal Suç*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982, s.159.

olarak tarif edilmektedir³⁰. Diğer taraftan, terörizmin “konvansiyonel savaş”, “adi suç” gibi unsurları içeren özellikleri dışlanarak, en önemli ayırt edici niteliğinin kendine özgü stratejisi olduğu ileri sürülmektedir³¹. Yaptığı kapsamlı terörizm tanımında olgunun mağdurlarına da yer veren Şükrü Alparslan, terörizmin kullandığı siyasi şiddetin canlı ve cansız her şeye yönelebileceğini vurgulamaktadır³².

Diana Fotia, siyasi ve sosyolojik bir yaklaşımla, terörizmin üç temel unsuru olduğunu ileri sürmektedir: şiddet, siyasi hedef ve geniş izleyici kitle³³. Bu bağlamda terör faaliyetlerinin, XX. yüzyılda aşırı derecede yaygınlaşmış ve güç kazanması tesadüf sayılmaz. Terörün “siyasi hedef” ve “geniş izleyici kitle” unsurları dikkate alınırca, bu gelişmenin temel sebebinin iletişim ve basın alanında kat edilen olağanüstü gelişmeler olduğu söylenebilecektir.

Terörizmin hukuki boyutunda, terör faaliyetlerinin siyasi suç³⁴ niteliğiyle ele alındığı, teröristin ise savaş suçlusu olarak nitelendirildiği görülmektedir³⁵. Terör, cebir ve şiddet unsurunu bünyesinde barındıran suçların belirli siyasi hedeflere ulaşmak maksadıyla işlenmesini ifade etmektedir³⁶. Terör örgütlerinin Ortaçağ Kanonik Hukuku’na benimsenen “meşru amaca giden her yol mübahtır” düşüncesiyle hareket ettiği söylenebilir³⁷.

Terör suçları, halkı yıldınlığa sürüklemek amacıyla belli kişilere karşı yönelen şiddet unsurunu içeren fiilleri ifade etmektedir³⁸. Teri-

³⁰ Zeki Hafizoğulları – Günel Kurşun, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı: 71, 2007, s.47.

³¹ İsmet Karacan, “Terörizm ve Yapısı”, *Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Kaçakçılığı/ Le Terreurisme International et Le Trafic de Stupéfiants*, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1984, s.196.

³² Alparslan, op.cit., s.21.

³³ Diana Fotia, *Terrorismo... Per Non Addetti ai Lavori*, Edizioni Nuova Cultura, Roma, 2012, s.113.

³⁴ Terörizm faaliyetleri ile siyasi suç kavramı arasındaki ilişki için bkz: Devrim Aydın, “Terör Eylemlerinin Siyasal Suç Açısından Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 1-7, ss. 1-20.

³⁵ Paul P. Gilbert, *Il Dilemma del Terrorismo: Studio di Filosofia Politica Applicata*, traduzione dall’inglese di Loretta Napoleoni, Giangiacocono Feltrinelli Editore, Milano, 1997, s.74.

³⁶ Özgenç, op.cit., s.21.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ali Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s.165.

min hukuk sistematigi içerisindeki konumuna bakılırsa, terörün ceza kanunlarınınca düzenlenen bağımsız bir suç olmayıp birtakım suçların belli amaçlar ve yöntemlerle işlenmesi halinde oluşturduğu bir suç kategorisi niteliği taşıdığı söylenebilecektir. O nedenle terörizmin konusunu oluşturan her fiilin “adi suç” ve “terör suçu” olmak üzere iki şapka taşıdığından bahsedilebilir.

Diğer taraftan terör ile terörizmin bazı yazarlarca birbirinden ayrı tanımlandığı görülmektedir. Buna göre terör, “aşırı korku, aşırı korkuya yol açan durum, yok etmeye yönelik şiddetli bir kızgınlık”, terörizm ise “terörün sistematik ve hesaplı olarak siyasi hedeflere ulaşmak için kullanılması sonucu oluşan uzun süreli korku ve dehşet hali” olarak tarif edilmektedir³⁹. Ancak, terörizm bir ideoloji değil, tıpkı terör gibi bir yöntem veya strateji olduğuna göre terörden bariz bir farkının olduğunu söylemek zordur.

B. ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK

Örgüt, belli ölçüde ast-üst ilişkisinin ve devamlılığın olduğu, somut bir birleşme olarak tanımlanmaktadır⁴⁰. Örgütlü bir şekilde işlenen suçların işleniş biçimi, sebepleri ve amaçları, suça tesir eden siyasi ve çevresel etmenler ise örgütlü suçluluğun ilgi alanına girmektedir⁴¹. Bir tanıma göre, örgütlü suçluluk (criminalità organizzata), suç ekonomisi ile yasal ekonomi arasında bağlantıyı sağlayan kritik kavşağı ifade eder⁴². Genel olarak bakıldığında ise, birden fazla kişinin sürekli, kamu düzenini bozan ortak amaca yönelik fiilleri işlemek için oluşturduğu örgüt faaliyeti çerçevesindeki suçları ifade eden⁴³ ve daha geniş bir anlama sahip olan organize suç kavramının aksine, örgütlü

³⁹ Tulga Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s.6; Mehmet Taştan, *Açıklamalı-İçtihatlı Terörle Mücadele Kanunu*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009, s.8.

⁴⁰ Ayhan Bozlak, “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt XI, Sayı: 3, 2009, s.63-64.

⁴¹ Ümit Kocasakal, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2002, s.130.

⁴² Ada Becchi, *Criminalità Organizzata: Paradigma e Scenari delle Organizzazioni Mafiose in Italia*, Donzelli Editore, Roma, 2000, s.29.

⁴³ Çetin Özek, “Organize Suç”, Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1998, s.195.

suçluluk, belli birtakım suçların ortak bir bilinç ve işbirliği içinde gerçekleştirilmesidir⁴⁴. Bazı yazarlara göre örgütlü suçluluk, suç işlemek amacıyla örgütlenmeyi de kapsamaktadır⁴⁵.

Terör amaçlı örgütlenmenin örgütlü suçluluk kapsamında değerlendirilmesi, kavramın tanımı gereği doğal görünse de son yıllarda örgütlü suçluluğun sadece çıkar amaçlı suç örgütlenmelerini ifade ettiği düşüncesi ağırlık kazanmıştır⁴⁶. Yine de bu konuda bir görüş birliği bulunmadığını hatırlatarak geniş anlamda örgütlü suçluluğun terör amaçlı örgütlenmeyi kapsadığı görüşüne katılıyoruz.

Özellikle ilk örnekler bakımından örgütlü suçluluk ile terörizmin geçmişi büyük oranda örtüşmektedir. Bu nedenle terör örgütlerinin tarihteki örnekleri aşağıda incelenecektir. Örgütlü suçluluğun terörizm ile kesişmeyen örnekleri ise zaten bu çalışmanın kapsamı dışında kalmaktadır.

1. Uluslararası Belgelerde

Örgütlü suçlarla mücadele amacıyla gerçekleştirilen uluslararası antlaşmalar, esasen mali veya maddi çıkar amaçlı örgütlenmeleri düzenlemektedir. Ancak, terör örgütlerinin siyasi maksatlarına yönelik faaliyetlerini finanse etmek için maddi çıkar elde etmeyi hedefleyen etkinliklerde bulunduğu dikkate alındığında, maddi çıkar amaçlı suç örgütleri ile terör örgütlerinin bazı faaliyet alanlarının kesiştiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Yine de teslim etmek gerekir ki, "örgütlü suçlar" ile ilgili uluslararası antlaşmaların asıl hedefi, mali ya da maddi çıkar amaçlı suç örgütleridir. Bu antlaşmalar, taraf devletlere bu tip örgütlerle mücadele için yeterli cezai yaptırımlar öngörme başta olmak üzere çeşitli önlemler alma mükellefiyeti yüklemektedir.

2000 tarihli Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin m.2/a düzenlemesine göre, "örgütlü suç grubu", doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu Sözleşmede belirtilen bir

⁴⁴ Vesile Sonay Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004, s.6.

⁴⁵ Hafizoğulları - Kurşun, op.cit., s.28.

⁴⁶ Evik, op.cit., s.8.

veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup” anlamına gelmektedir. Sözleşme’nin m.2/c hükmü ise “yapılanmış grup” adı altında ayrı bir örgüt tipini düzenlemekte olup “belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfi olarak oluşturulmamış ve üyelerinin rollerinin şeklen belirlenmesi şartı olmayan, üyeliğinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup” tanımını ortaya koymaktadır. Avrupa Birliği, 24 Ekim 2008 tarihli Çerçeve Kararı’nda, 1998 tarihli Eylem Planı’yla büyük oranda örtüşecek şekilde bir örgüt tanımı ortaya koymuştur. Buna göre, suç örgütü, en az üç kişiden oluşan, sürekliliği olan, en az dört yıl hapis cezasını gerektiren suçları işlemek amacıyla, doğrudan ya da dolaylı maddi veya mali çıkar hedefi güden oluşumları ifade etmektedir.

Terör örgütlerinin dolaylı olarak, maddi veya mali menfaat temin etmek amacıyla faaliyet gösterdikleri göz önünde bulundurulursa, bu tip örgütlerin örgütlü suçlarla ilgili uluslararası antlaşmaların kapsamına dâhil edilmesi ilk bakışta mümkün görünebilir. Ne ki, bu antlaşmaların terör örgütleriyle mücadele hususunda doğrudan hukuki bir kaynak olarak değerlendirilmesi isabetli olmayacaktır.

2. Türk Hukukunda

Yapısı gereği çok faili suçlar kategorisinde, birden fazla failin suçla korunan aynı hukuksal yarara yöneldiği birleşme suçları kapsamında⁴⁷, Türk Ceza Hukuku’nda dört farklı suç örgütü tipinin varlığından söz edilebilir:

a. Genel Suç Örgütü

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinde düzenlenen “suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu” ya da daha doğru bir adlandırılmayla “suç işlemek amacıyla örgütlenme suçu”⁴⁸, herhangi bir saikle işlenmesi öngörülmediği için örgüt tasnifinde genel suç örgütüne

⁴⁷ Bahri Öztürk – Mustafa Ruhan Erdem, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 10. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008, s.316-317.

⁴⁸ Vesile Sonay Evik, “Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 19, Sayı:2, İstanbul, 2013, s.667.

karşılık gelmektedir. Kamu güvenliği ve kamu barışını hedef alan⁴⁹ bu örgüt tipinin genel olması, m. 220'yi diğer suç örgütü tipleri için nisbî bir genel hüküm haline getirmektedir. Dolayısıyla, diğer örgütlerin kanuni unsurlarıyla ilgili bir belirsizlik olduğunda suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuyla ilgili düzenlemelerden yararlanmak mümkün olacaktır. Nitekim diğer örgüt tiplerini düzenleyen hükümlerde, m. 220'ye doğrudan ya da dolaylı gönderme bulunmaktadır.

b. Çıkar Amaçlı Suç Örgütü

Asıl amacı maddi çıkar elde etmek olan örgütler, “çıkar amaçlı suç örgütü” olarak nitelendirilmektedir. Bu örgütlerin bazen siyasi menfaat sağlamak için faaliyet göstermeleri mümkün olsa da bu tarz faaliyetler asıl amaçları olan maddi çıkar elde etmek için bir araç niteliğindedir⁵⁰.

Türk hukukunda çıkar amaçlı suç örgütleriyle ilgili düzenleme çalışmaları 1995'te başlamış⁵¹, 1999 yılında 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun⁵² kabulüyle tamamlanmıştır. Ne var ki, bu kanun 23 Mart 2005 tarih ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un⁵³ 18. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Dolayısıyla, hâlihazırda Türk Ceza Hukukunda çıkar amaçlı suç örgütlerini özel olarak düzenleyen bir norm bulunmamaktadır.

c. Belli Suçları İşlemek Amacıyla Örgütlenme: Silahlı Örgüt

Özel bir örgütlenme türü olan silahlı örgüt suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenmekte olup spesifik olarak Kanun'un ikinci kitabının dördüncü kısmındaki “devletin güvenliğine karşı suçlar” ile “anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar”ı düzenleyen dördüncü ve beşinci bölümündeki suçları işlemek amacıyla örgütlenen kişileri yaptırım altına almaktadır. 314. madde-

⁴⁹ İzzet Özgenç, Suç Örgütleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s.13.

⁵⁰ Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, op.cit., s.7-8.

⁵¹ Evik, op.cit., s.101.

⁵² Sayı: 4422, Tarih: 30.07.1999, Resmi Gazete: 01.08.1999 – 23773.

⁵³ Sayı: 5320, Tarih: 23.03.2005, Resmi Gazete: 31.03.2005 – 25772-1 numaralı mükerrer sayı.

nin son fıkrası, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin, bu suç açısından aynen uygulanacağını emretmektedir.

d. Siyasi Amaçlı Örgütlenme: Terör Örgütü

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun "terör örgütleri" başlıklı 7. maddesinde düzenlenen terör amaçlı örgütlenme suçu, diğer suç örgütü tiplerinden siyasi saik taşımasıyla ayrılmaktadır. Söz konusu madde, ilk fıkrasında, terör örgütü kuranların, yönetenlerin ve bu örgüte üye olanların Türk Ceza Kanunu'nun yukarıda değindiğimiz silahlı örgüt suçunu düzenleyen 314. maddesine göre cezalandırılacağını hükme bağlamaktadır.

7. maddenin içerdiği atıf dikkate alındığında, ilk bakışta "terör örgütü"nü "silahlı örgüt"e kıyasla daha özel bir düzenleme olduğu söylenebilirse de, aşağıda ayrıntılarıyla görüleceği üzere silahlı örgüt bazı açılardan terör örgütüne göre daha özel bir düzenleme olarak görünmektedir. 7. maddenin gerekçesinde Türk Ceza Kanunu'nun suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu düzenleyen m. 220 ile silahlı örgüt suçunu düzenleyen m. 314 hükümleri dikkate alınarak terör amaçlı örgütlenme suçunun düzenlendiği, m. 314'e yapılan yollamanın sadece ceza yaptırımları ile sınırlı olmadığı, söz konusu suçun unsurlarının da terör örgütü bakımından dikkate alınacağı açıkça vurgulanmaktadır⁵⁴.

C. TERÖR ÖRGÜTÜ

Asıl amacı siyasi olan terör amaçlı örgütlenme suçu bu niteliğiyle diğer örgüt türlerinden ayrılır. Her ne kadar terör örgütlerinin ekonomik çıkar amacıyla yürüttüğü faaliyetler olsa da bunlar siyasi amacın gerçekleştirilmesinde maddi kaynak sağlanması arayışında bir araç olarak görüldüğünden siyasi amaca kıyasla ikincil niteliktedir⁵⁵. Diğer suç örgütlerinden farklı olarak terör örgütleri, finansmanını yasal kaynaklardan, hatta devletler vasıtasıyla sağlayabilmektedir⁵⁶. Genel itibarıyla örgütlü suçluluk olgusu, terör örgütlerine, silah ticareti ya da maddi

⁵⁴ Baltacı, op.cit., s.330-331.

⁵⁵ Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, op.cit., s.8.

⁵⁶ Fotia, Terrorismo... Per Non Addetti ai Lavori, op.cit., s.79.

çıkar amaçlı diğer faaliyetler yoluyla temel oluşturmaktadır⁵⁷. Terör örgütleri, küresel düzeyde kaynak aktarımını sağlayacak güçlü bir finans ağına ihtiyaç duyduğu için terör örgütlerinin uluslararası örgütlü suç etkinliklerinden ayrı değerlendirilmesi isabetli olmayacaktır⁵⁸.

Siyasi örgütlenme niteliği taşıyan terör örgütünün tabiatı gereği taşıdığı siyasi ve tarihi önem göz önünde bulundurulursa, örgütlü suçluluk ile terörizmin geçmişinin özellikle eski dönemlerdeki örnekler açısından örtüşmesi şaşırtıcı değildir. Gerçekten tarihte örgütlü suçluluğa getirilen ilk yaptırımlar, terör tanımı kapsamına giren fiilleri cezalandırmak amacıyla getirilmiştir. Roma Hukukunun krallık ve erken cumhuriyet dönemlerinde “perduellio” adı altında siyasi düzen aleyhine suçlar kabul edilirken, cumhuriyetin son dönemlerinde devlet ve hükümdar aleyhine suçlar yaptırıma bağlanmıştır⁵⁹.

1. Tarihteki Örnekler

Milattan sonra 66 yılında Roma İmparatorluğu'nun Yahudiye Eyaleti'nde ortaya çıkan ve imparatorluğa karşı Yahudi milliyetçisi bir hareketi temsil eden Zelotlar (Zélotes, Zealotry) tarihin ilk terör örgütü olarak gösterilmektedir⁶⁰. Aynı zamanda Batı Şeria'daki dört felsefi mezhepten biri olan Zelotlar'ın genç nesiller arasında ilgi görmüş olduğuna ilişkin bilgiler⁶¹, terör örgütlerinin beşeri kaynaklarına ilişkin tarihi bir devamlılığın varlığını ortaya koymaktadır. Büyük Yahudi İsyanı sırasında etkinliği artan örgüt, yedi yıl içinde çökertilmiştir.

Dağılan Zelotlar'ın yerini, çok geçmeden radikal bir hizip olan Sicariler (Sicaires, Sicarii) almıştır. Bazı kaynaklarda Zelotlar'la birlikte anılan örgüt, adını, ceketlerinin cebinde taşıdıkları sicae isimli hançerden almakta olup, sefeli gibi Romalıları Yahudi vatanından kovmayı hedef edinmiştir⁶². Kalabalık ortamlarda, hançerlerini çekip Romalı-

⁵⁷ Paola Balbo, *Il Terrorismo: La Fattispecie di Un Reato in Evoluzione nelle Disposizioni Italiane ed Internazionali*, Halley Editrice, Matelica, 2007, s.87.

⁵⁸ Mariateresa Fiocca - Stefania Cosci, *La Dimensione Finanziaria del Terrorismo e del Contro-Terrorismo*, Rubbettino Editore, Soveria Mannelli, 2004, s.84.

⁵⁹ Evik, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, op.cit., s.7.

⁶⁰ Gérard Chaliand - Arnaud Blin, “Zelots and Assassins”, translated by Edward Schneider, eds. Gérard Chaliand - Arnaud Blin, *The History of Terrorism: From Antiquity to Al Qaeda*, University of California Press, Berkeley, 2007, s.55.

⁶¹ Ibid., s.56.

⁶² Cettina, *Terrorisme: L'Histoire de Sa Mondialisation*, op.cit., s.239.

lara ve Roma yandaşlarına saldıran, sarayları, manastırları, su kanallarını, arşivleri tahrip eden Sicariler⁶³, kullandıkları yöntemle modern terör örgütlerinin öncüsü sayılabilir.

İki yüzyıla yakın bir zaman dilimi boyunca ve uluslararası düzeyde faaliyet göstermesiyle⁶⁴, Haşhaşiler'in (Haşhâşîn, Assassins) tarihte en uzun süre varlığını sürdüren ve en etkili terör örgütü olduğu söylenebilir. XI. yüzyılda İsmailiyye tarikatına mensup bir din adamı olan Hassan Sabbah tarafından kurulan örgüt, ismini, sonradan Batı dillerine assassin (katil, suikastçı) şeklinde geçen, mensuplarının kullandığı uyuşturucu etkisi olan haşhaş bitkisinden almaktadır⁶⁵. Din eksenli terör örgütlerinin öncüsü olan Haşhaşiler, Moğollar tarafından yok edilinceye kadar, Abbasiler'den Büyük Selçuklu Devleti'ne, Haçlılar'dan Moğol İmparatorluğu'nu hedef alan pek çok siyasi suikast düzenlemişlerdir⁶⁶.

Modern anlamda terörizm ise adını da borçlu olduğu, Fransız İhtilali sonrasında yaşanan La Terreur Dönemi'yle başlatılmaktadır. 1793-1794 yıllarında Fransa'ya hâkim olan Robespierre ve Mirabeau'nun da aralarında bulunduğu devrimci jakobenler, binlerce kişiyi giyotinle idama mahkûm etmiş; ülke, on ay boyunca korku, dehşet ve siyasi belirsizlik içinde kalmıştır⁶⁷.

Terörün anarşizm ideolojisiyle beraber anılmaya başladığı 1800'lü yıllarda, anarşist gruplar, "sistemik terör" denilen yöntemle Rus Çarı'na ve Amerikan Başkanı'na karşı suikast girişimlerine varacak faaliyetlerde bulundular⁶⁸. İrlanda'da İngiliz İmparatorluğu'na karşı bağımsızlık talepleriyle başlayan ve gelecekte İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nu (IRA⁶⁹) doğuracak oluşumlar, Amerika'da ırkçı örgüt Ku Klux Klan, Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeni ve Makedon çeteleri bu dönemde ortaya çıkmıştır⁷⁰.

⁶³ Philip P. Purpura, *Terrorism and Homeland Security: An Introduction with Applications*, Butterworth-Heinemann, Massachusetts, 2007, s.6.

⁶⁴ Cettina, *Terrorisme: L'Histoire de Sa Mondialisation*, op.cit., s.16.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Walter Laqueur, *A History of Terrorism*, 7th Printing, Transaction Publishers, New Jersey, 2012, s.8.

⁶⁷ Cettina, *Terrorisme: L'Histoire de Sa Mondialisation*, op.cit., s.11.

⁶⁸ Laqueur, *A History of Terrorism*, op.cit., s.11 vd.

⁶⁹ Örgütün özgün adı Irish Republican Army'dir.

⁷⁰ Laqueur, *A History of Terrorism*, op.cit., s.9 vd.

XX. yüzyıl, terörizmin yaygınlaştığı bir zaman dilimi olmuştur⁷¹. Son imparatorlukların dağıldığı bu dönemde sömürgeci düzenleri hedef alan bağımsız hareketleri yöntem olarak kendilerine terörü seçmiştir⁷². Filistin Kurtuluş Örgütü, İrlanda'da IRA, Mısır'da Müslüman Kardeşler, Fransız hâkimiyeti altındaki Cezayir'de Milli Özgürlük Cephesi bu tip örgütlere örnek gösterilebilir. Diğer taraftan çeşitli siyasi amaçlar taşıyan, İngilizlerin denetimindeki Kıbrıs'ta EOKA⁷³, İspanya'da ETA⁷⁴, İtalya'da Kızıl Tugaylar⁷⁵, Türkiye'de ASALA ve PKK yüzyılın son çeyreğinin ürünüdür. XI. yüzyılda ise bölgesel örgütlerin yanı sıra El Kaide gibi uluslararası terör örgütleri varlığını sürdürmektedir.

Tarihteki ilk örneklerden bugüne kadar terör örgütlerinin bağımsızlık talepleriyle olan yakın ilişkisi oldukça dikkat çekicidir.

2. Terör Örgütü Türleri

Siyasi amaç unsuruyla diğer örgüt türlerinden ayrılan terör örgütleri, zaman zaman kavramın dışına taşacak kadar çok çeşitli biçimde sınıflandırılmaktadır. Birleşik Devletler'de kurulan The Task Force ulusal güvenlik danışma heyetine göre, terörizm altı gruba ayrılabilir: sivil itaatsizlik, siyasi terör, (bireysel ya da kolektif çıkar amaçlı) siyasi olmayan terör, terör benzeri etkinlikler, sınırlı siyasi terör ve devlet terörü⁷⁶. Polisiye niteliği ağır basan bir başka tasnifte, solcu marjinalizm, sağcı marjinalizm, tek hedefli terörizm, dini terörizm, ulusal ya da etnik terörizm, ırk temelli nefret terörizmi, narko-terörizm ve siber terörizm kategorilerine rastlanmaktadır⁷⁷.

Türkiye'de faaliyet gösteren terör örgütleri genellikle dört gruba ayrılarak incelenmektedir. Bunlar Marksist-Leninist ideoloji çerçe-

⁷¹ Luigi Bonanate, *Terrorismo Internazionale*, Giunti Editore, Firenze, 2011, s.9.

⁷² *Ibid.*, s.17.

⁷³ Tam ismi Ethniki Organosis Kypriou Agoniston (Kıbrıslılar Milli Mücadele Örgütü) olan EOKA, Yunanistan'la bağlantılı bir örgüttür.

⁷⁴ İspanya'nın yanı sıra Fransa'da faaliyet gösteren örgütün özgün adı Euskadi Ta Askatasuna (Bask Vatanı ya da Özgürlük) şeklindedir.

⁷⁵ Marksist ideolojiyi benimseyen örgüt, Brigade Rosse adını taşımaktadır.

⁷⁶ N. C. Asthana - Anjali Nirmal, *Urban Terrorism: Myths and Realities*, Pointer Publishers, Jaipur, 2009, s. 7.

⁷⁷ Geoffrey R. Skoll, "Toward a Theory of Terrorism: A Multidimensional Analysis", in ed. Rene A. Larche, *Global Terrorism: Issues and Developments*, Nova Science Publishers, New York, 2008, s.30.

vesinde hareket eden terör örgütleri, bölücü - bölgeci terör örgütleri, dini temel alan terör örgütleri ve yurt dışı kaynaklı terör örgütleridir⁷⁸. Bu örgütlere sırasıyla, Devrimci Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi (DHKP/C), Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve Hizbullah ve Ermeni Gizli Ordusu (ASALA⁷⁹) örnek verilebilecektir.

3. Mukayeseli Hukuktan Kazuistik Bir Örnek

Belçika Ceza Kanunu'nda terör tanımının yanı sıra terör örgütü kavramının tanımına da rastlanmaktadır. Kanunun 139. maddesinin⁸⁰ ilk fıkrasına göre, terörist grup, ikiden fazla kişiden oluşan, devamlı nitelikte, tasarlayarak m. 137'deki suçları işlemeyi amaçlayan bir örgüttür. (Constitue un groupe terroriste l'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps, et qui agit de façon concertée en vue de commettre des infractions terroristes visées à l'article 137.⁸¹) Terör örgütünün diğer örgüt türlerinden ayrı olarak tarif edilmesi, düzenlemenin tutarlılığını güçlendirmektedir.

Belçika düzenlemesinin terör örgütü bakımından bir başka olumlu özelliği, terör örgütünün pozitif tanımının yapılmasına ilave olarak mefhum-u muhalefet (argumentum a contrario) yoluyla hangi grupların terör örgütü kapsamına dâhil edilemeyeceğini göstermesidir. Kanun'un 139. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, "asıl amacı münhasıran siyasi, sendikal, insani, dini ya da bu şekilde münhasıran başka bir meşru nitelik taşıyan örgütler birinci fıkra anlamında terörist grup olarak görülemez. (Une organisation dont l'objet réel est exclusivement d'ordre politique, syndical, philanthropique, philosophique ou religieux ou qui poursuit exclusivement tout autre but légitime ne peut, en tant que telle, être considérée comme un groupe terroriste au sens de l'alinéa 1er.⁸²) Terör örgütü kavramının olumsuz tanımının da yapılmasıyla belirliliği artırılmış, ayrıca özellikle örgütlenme hürriyeti

⁷⁸ İbrahim Çiçek, 5532 sayılı Kanun'la Değişik Açıklamalı Terörle Mücadele Kanunu, Kazancı Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2006, s.11.

⁷⁹ Örgütün özgün adı Armenian Secret Army for Liberation of Armenia'dır.

⁸⁰ Bu hüküm, ilk kez 2003-12-19/34 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle kabul edilmiş ve 8 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁸¹ Code Pénal Belge, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&table_name=loi&cn=1867060801, erişim tarihi: 21.04.14.

⁸² Code Pénal Belge, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&table_name=loi&cn=1867060801, erişim tarihi: 21.04.14.

bakımından koruma sağlanmıştır. Terörün muğlak bir içeriğe sahip olduğu gerçeği karşısında Belçika kanun koyucusunun bu hükümlerle örgütlenme hakkının teminat altına almasını, oldukça isabetli ve örnek bir tutum olarak değerlendirmek mümkündür.

II. TÜRK CEZA HUKUKUNDA TERÖR ÖRGÜTÜ

Terör örgütü kavramının Türk Ceza Hukukundaki konumu, kronolojik ve normatif olarak iki kısımda incelenebilir: Terörle Mücadele Kanunu'nun kabul edildiği 1991 yılından önceki ve sonraki dönem. Terörle Mücadele Kanunu'ndan önce Türk hukukunda terör örgütü konusunda 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu esas alınırken 1991 sonrasında özel bir ceza kanunu niteliğindeki Terörle Mücadele Kanunu kavrama asıl şeklini veren norm konumuna gelmiştir.

A. TERÖRLE MÜCADELE KANUNU ÖNCESİ DÖNEM

Terör kavramını ve terör suçlarını düzenleyen herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı 1991 öncesi dönemde, terörle ilişkilendirilebilecek suçlar 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, yürürlükte kaldığı dönem boyunca tartışmalara konu olan 141, 142 ve 163. maddelerinde düzenlenmekteydi⁸³. Nitekim 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 23. maddesiyle sözkonusu üç hüküm ilga edilmiştir. Mülga Türk Ceza Kanunu'nun 141, 142 ve 163. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasıyla oluşan hukuki boşluk, Terörle Mücadele Kanunu'nun "terör örgütleri" başlıklı 7. maddesi ile sonradan ilga edilen 8. madde ile doldurulmuştur⁸⁴. Bu üç madde dışında terör örgütü benzeri örgütleri özel olarak yaptırıma bağlayan hüküm ise 168. maddede düzenlenen "silahlı cemiyet ve çete" suçudur ki, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenen "silahlı örgüt" suçu, 765 sayılı Kanun'un 168. maddesine tekabül etmektedir.

Genel olarak bakıldığında 141. maddenin laikliğe aykırı davranışlar dışında kalan "yıkıcı birleşmeler"i 142. maddenin propaganda suçunu yaptırım altına aldığı, nihayet 163. maddenin de laikliğe aykırı yıkıcı faaliyetleri düzenlediği görülmektedir.

⁸³ Engin Akın, Anayasa Mahkemesi - Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, Adalet Kitabevi, Ankara, 2009, s.43.

⁸⁴ Ibid.

141. maddenin günümüzdeki anlamıyla terör örgütü kurma, yönetme ve bu örgütlere üye olma suçlarına doğrudan ilişkin olan ilk beş fıkrası ile son fıkrası şu şekildeydi:

“1. Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan her hangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler sekiz yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu kabîl cemiyetlerin bir kaçını veya hepsini sevk ve idare edenler hakkında Ölüm cezası hükmolunur,

2. Devlet siyasi ve hukuki nizamlarını topyekûn yoketmek gayesini güden cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler sekiz yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.
3. Amacı Cumhuriyetçiliğe aykırı olan veya demokrasi prensiplerine aykırı olarak devletin tek bir fert veya bir zümre taafmclan idare edilmesini hedef tutan cemiyetleri kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler sekiz yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.
4. Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülâhazası ile kısmen veya tamamen kaldırmayı hedef tutan veya millî duyguları yoketmeye veya zayıflatmaya matuf bulunan cemiyetleri kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veyahut bu hususlarda yol gösterenler bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.
5. 1, 2 ve 3 ncü fıkralarda yazılı cemiyetlere girenlere beş yıldan on iki yıla kadar ağır hapis ve dördüncü fıkrada yazılı cemiyetlere girenlere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

8. Bu maddede yazılı olan cemiyet iki veya daha ziyade kimselerin aynı amaç etrafında birleşmeleriyle vücut bulur.⁸⁵

Görüldüğü gibi her ne kadar terör terimi kullanılmamış olsa da m. 141'deki düzenlemeler içerdiği suçların maddi unsuru dikkate alındığında terör örgütlerini hüküm altına almaktadır.

Kendi dönemine göre özgürlükçü bir ceza hukuku anlayışının ürünü olan 1889 İtalyan Zanardelli Kanunu'ndan 1926 yılında iktibas edilen 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 141. maddesi, ilk halinde, "vatana ihanet suçlarını öğrenip de haber vermeme" cürmünü düzenlemekteydi⁸⁶. Ancak, 11 Haziran 1936 tarih ve 3038 sayılı Kanun'la faşist rejimin ceza hukuku anlayışını yansıtan 1930 İtalyan Rocco Kanunu'nda⁸⁷ yer alan düzenleme iktibas edilerek 141. madde, "Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü, şiddet kullanmak suretile tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi şiddet kullanarak ortadan kaldırmağa veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları şiddet kullanarak devirmeğe matuf cemiyetleri tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare etme ve bu cemiyetlere iştirak etme" suçunu düzenleyen bir hüküm haline getirilmiştir. 141. madde, daha sonra 3531, 4934, 5345 ve 5844 sayılı Kanunlarla değiştirilmiş ve yukarıdaki son halini almıştır⁸⁸.

Görüldüğü üzere, çağdaş anlamıyla terör örgütü düzenlemeleri, Türk Hukuku'na ilk kez 1936'da girmiştir. Rocco Kanunu'ndan alınan hükümde şiddet olgusunun suçun unsuru olarak düzenlenmesiyle terör örgütü kavramının çağdaş yorumuna yakın bir örgüt tanımı yapıldığı söylenebilecektir⁸⁹. Nitekim mehzaz Kanunun bu tür örgüt yapılanmasını düzenleyen 270. maddesi, associazioni sovversive (yıkıcı birleşmeler) başlığını taşımakta olup siyasi örgütlerin ideolojik boyutunu hüküm altına almaktadır⁹⁰.

⁸⁵ Değişik madde: 03/12/1951 - 5844 S.K./1 md., Mülga madde: 12/04/1991 - 3713 S.K./23 md.

⁸⁶ Akın, op.cit., s.44.

⁸⁷ Antonio Pagliaro, *Il Diritto Penale Fra Norma e Società: Scritti 1956-2008*, Volume II, Giuffrè Editore, Milano, 2009, s.3.

⁸⁸ Akın, op.cit., s.44.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Salvatore Aleo, *Sistema Penale e Criminalità: Le Figure Delittuose Associative*, Terza Edizione, Giuffrè Editore, Milano, 2009, s.139. Rosario Minna, *Crimini As-*

Terör niteliği taşıyan fiillerin propagandasının yapılmasını düzenleyen 142. madde, faaliyetlerin içeriği bakımından m. 141'deki ifadeleri tekrar etmektedir. Diğer taraftan 142. maddede bireysel olarak işlenebilecek bir suç tanımı yapılmış olup örgütle alakalı düzenleme bulunmamaktadır.

765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 163. maddenin ilk iki fıkrası, tıpkı 141. maddenin yukarıda yer verilen hükümleri gibi terör örgütü kavramıyla doğrudan ilişkilidir:

"Laikliğe aykırı olarak, devletin sosyal veya iktisadi veya siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse sekiz yıldan on beş yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Böyle cemiyetlere girenler veya girmek için başkalarına yol gösterenlere beş yıldan, on iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir.⁹¹"

Diğer taraftan, silahlı cemiyet ve çete suçuna ilişkin 168. maddede, yukarıdaki üç maddenin aksine 1991 yılında Terörle Mücadele Kanunu'yla ilga edilmiş, hukuki varlığını 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun kabulüne kadar korumuştur. Düzenleme şu şekildedir:

"Her kim, 125, 131, 146, 147, 149 ve 156 ncı maddelerde yazılı cürümleri işlemek için silahlı cemiyet ve çete teşkil eder yahut böyle bir cemiyet ve çetede amirliği ve kumandayı ve hususi bir vazifeyi haiz olursa onbeş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkum olur.

Cemiyet ve çetenin sair efradı on yıldan onbeş yıla kadar ağır hapisle cezalandırılır.

64 ve 65 inci maddelerde beyan olunan hal haricinde her kim, böyle bir cemiyete ve çeteye hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer gösterir

---

sociati, Norme Penali e Politica del Diritto: Aspetti Storici, Culturali, Evoluzione Normativa, Giuffrè Editore, Milano, 2007, s.47; Francesco Antolisei, Manuale di Diritto Penale: Parte Speciale, Volume II, 15. Edizione, 2008, s.668; Abdullah Pulat Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi: Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Kanunlarıyla Mukayeseli, Cilt II, Kazancı Yayınları, İstanbul, 1990, s.69 vd.

⁹¹ Değişik madde: 21/01/1983 - 2787 S.K./10 md., Mülga madde: 12/04/1991 - 3713 S.K./23 md.

veya yardım eder yahut erzak veya esliha ve cephane veya elbise tedarik ederse üç seneden beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.”

Düzenlemede “amaç suç” olarak atıfta bulunulan suçların sayısı altı olup yukarıdaki 141. ve 163. maddeleri dışında bırakılmaktadır. Böylece, somut olayda 141. ve 163. madde kapsamına giren bir özellik varsa bu hükümler, 168. maddedeki amaç suçları işlemeye yönelik teşekküller ise m. 168 uyarınca cezalandırılmaktadır. 168. maddedeki cezaların ve dolayısıyla örgütlü suçun ağırlığının m. 141 ve m. 163’teki örgüt suçlarına kıyasla daha ağır olduğu görülmektedir. Mesela, m. 168’de örgütü kurmak ve yönetmek suçunun cezasının alt sınırı on beş yıl iken, m. 141’de üst sınır on beş yıldır. Bu çerçevede, 2006 öncesi dönemde m. 141 ve 163’ün Terörle Mücadele Kanunu’yla yaratılan “terör örgütü”yle, m. 168’in ise yeni Türk Ceza Kanunu’nun “silahlı örgüt” suçunu düzenleyen 314. maddesiyle örtüştüğü söylenebilecektir. Buna karşılık, aşağıda açıklanacağı üzere 2006 sonrasında “terör örgütü” ile “silahlı örgüt” suçlarının büyük ölçüde aynı hukuki yapıya sahip hale getirilmesiyle terör örgütü kavramı açısından 765 sayılı Kanun’un 168. maddesinin bir referans haline geldiği söylenebilecektir. Böylece, 2006 öncesinde daha tehlikeli görülen PKK gibi örgütlerin m. 168’deki “silahlı cemiyet ve çete” kapsamında, daha az tehlikeli olduğu varsayılan örgütlerin ise Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesinde düzenlenen “terör örgütü” bağlamında değerlendirilmesinin sebebi açığa kavuşmaktadır.

B. TERÖRLE MÜCADELE KANUNU

12 Nisan 1991 tarihinde kabul edilen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu⁹², çıkarıldığı günden bu yana tam yirmi dokuz ayrı değişikliğe uğramış, bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş, dolayısıyla içeriği her dönemde tartışılan bir kanun olarak görünmektedir. Kanunda, 2006 yılında çıkarılan bir uyum kanunuyla geniş kapsamlı değişiklikler yapıldığı gibi 2014 yılı da dâhil olmak üzere yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Terörle Mücadele Kanunu’nda terör örgütü kavramını şekillendiren hükümlere bakıldığında, terör ve örgüt tanımının yapıldığı 1.

⁹² Resmi Gazete: 12/04/1991, Sayı: 20843-Mükerrer.

madde, “terör suçlusu”nun tarif edildiği 2. madde, mutlak ve nisbi terör suçlarının düzenlendiği 3. ve 4. maddelerin yanı sıra “terör örgütleri” başlığını taşıyan 7. madde ön plana çıkmaktadır. Bu maddeler arasında 1. ve 7. maddenin terör örgütü kavramının açıklığa kavuşturulmasında daha önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

1. Terör ve Örgüt Tanımı

Terörle Mücadele Kanunu’nda yapılan değişikliklerin bazıları “terör örgütü” kavramını doğrudan ilgilendirmektedir. Bu değişikliklerin en önemlisi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun kabul edilmesinin ardından ceza hukuku sisteminde yapılması gereken zorunlu düzenlemelerin bir parçası olarak, Terörle Mücadele Kanunu’nda 2006 yılında gerçekleştirilen düzenlemeler kapsamında yer almaktadır. 29 Haziran 2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 1. maddesiyle, sözkonusu Kanun’un ilk halindeki 1. maddenin “terör ve örgüt tanımı” başlığı, “terör tanımı” şeklinde değiştirildiği gibi aynı maddenin terör örgütünü tanımlayan ikinci ve üçüncü fıkraları ilga edilmiştir. Böylece “terör örgütü” kavramına pozitif hukuki bir temel sağlamakta olan hükümler yürürlükten kalkmıştır. Yapılan değişikliğe gerekçe olarak, örgüt kavramının tanımının 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 220’nci maddesinde yapılmış olması gösterilmiştir⁹³. Tek başına bu gerekçe bile, terör örgütüne ilişkin Terörle Mücadele Kanunu’ndaki düzenlemeler ile Türk Ceza Kanunu’ndaki suç örgütlerine ilişkin hükümler arasında *lex generalis-lex specialis* (genel kural-özel kural) ilişkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Yine 2006 düzenlemesinde “terör örgütleri” başlığını taşıyan 7. maddede de değişiklik yapılmıştır. Sözü edilen değişikliğe uğrayan ya da ilga edilen hükümler, incelediğimiz terör örgütü kavramı bakımından doğrudan bir kaynak teşkil ettiği için ayrıca incelenmelidir.

Ayrıntılı olarak incelemeden önce peşinen belirtmek gerekir ki, gerek 2006 öncesi gerekse 2006 sonrası 1. maddenin düzenleniş biçiminde örgütlü yapılanma terör için kaçınılmaz bir şarttır.

⁹³ Baltacı, op.cit., s.320.

Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. Maddesine Göre Terörün Unsurları		
Araç Fiiller (<i>Modus Operandi</i>)	Amaçlar	Örgüt

a) 2006 Öncesi: Terör Örgütünün Açıkça Tanımlandığı Dönem

29 Haziran 2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un kabulüyle yürürlükten kaldırılmadan önce, ikinci ve üçüncü fıkraları sırasıyla şu şekildeydi:

"İki veya daha fazla kimsenin birinci fıkrada yazılı terör suçunu işlemek amacıyla birleşmesi halinde bu Kanunda yazılı olan örgüt meydana gelmiş sayılır⁹⁴.

Örgüt terimi, Türk Ceza Kanunu ile ceza hükümlerini içeren özel kanunlarda geçen teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi de kapsar."

Hemen belirtmek gerekir ki, yukarıda yer alan ikinci fıkra, Terörle Mücadele Kanunu'nun 1991'de kabul edilen özgün halinden farklı olup 15 Temmuz 2003 tarihli ve 4928 sayılı Kanun'la değişikliğe uğramıştır. Sözü edilen 4928 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle, Terörle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinde terör örgütü tanımı içeren ikinci fıkranın yanı sıra terörü tanımlayan birinci fıkrasında da değişiklik yapılmıştır. Sonuç olarak, terör örgütü bakımından Terörle Mücadele Kanunu'nun kabul edildiği 1991 yılından bu yana iki kez değişiklik yapıldığı, dolayısıyla üç ayrı metin ve dönem olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu metinler 1991-2003 arasında, 2003-2006 yılları arasında ve nihayet 2006 sonrası dönemde olmak üzere üç ayrı dönemde yürürlükte kalmışlardır.

Terörle Mücadele Kanunu'nun 1991'de kabul edildiği ilk halinde⁹⁵, sözü edilen 1. maddenin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde düzenlendiği görülmektedir:

"Bu kanunda yazılı olan örgüt, iki ya da daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelmiş sayılır."

⁹⁴ Değişik fıkra: 15/07/2003 - 4928 S.K./20. md.

⁹⁵ Resmi Gazete: 12/04/1991, Sayı: 20843-Mükerrer.

2006 öncesi dönemde terör örgütünün teknik olarak en az iki kişiden meydana gelmesinin mümkün olduğu görülmektedir.

b) 2006 Sonrası: Terör Tanımından Terör Örgütü Tanımına

Değişiklik sonrasında Kanun'un 1. maddesi tek fıkradan oluşmakta olup terörü tanımlamakla yetinmekte, örgüt tanımına yer vermemektedir. Değişikliğin gerekçesinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde, Türkiye'nin de taraf olduğu Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2/a hükmüne uygun olarak örgüt düzenlemesi yapıldığı, o yüzden Terörle Mücadele Kanunu'nda ayrı bir örgüt tanımı yapılmasına ihtiyaç kalmadığı belirtilmektedir⁹⁶. Düzenleme şu şekildedir:

"Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir."⁹⁷

Düzenlemede her ne kadar tanımlanan kavram terör olsa da, terör örgütü kanunda ayrıca tanımlanmadığı için terör örgütü terimini en çok aydınlatacak olan düzenleme yine 1. maddedir. Nitekim Kanun'un 4. maddesinde belli bazı suçların "1. maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, terör suçu sayılır"acağı düzenlenmiştir.

Kanun'un 1. maddesinden hareketle terör örgütünü tanımlayacak olursak, "cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak,

⁹⁶ Gerekece metni için bkz: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 1222.

⁹⁷ (Değişik birinci fıkra: 15/07/2003-4928 S.K./20 md.)

Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla her türlü suç teşkil eden eylemleri işleyecek kişi veya kişilerin mensup olduğu örgüt, terör örgütüdür.” diyebiliriz.

Bu tanımda terör örgütünü diğer suç örgütlerinden ayıran en önemli unsurlar açıklığa kavuşmuş olmaktadır: Yöntem (modus operandi) ve amaç. Bu itibarla, bir örgütün terör örgütü olabilmesi için iki temel şart vardır:

Örgüte mensup kişi ya da kişilerin suç fiillerini işlerken cebir ve şiddet kullanarak baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden birini uygulaması gerekmektedir⁹⁸.

Örgüte mensup kişi ya da kişilerin Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak saiklerinden biriyle suç işlemesi gerekmektedir.

2. Terör Suçlusunun Örgütü: Totoloji veya Amaç Odaklı Yaklaşım

Terörle Mücadele Kanunu'nun 2. maddesinde ayrı bir terör suçlusu tanımı yapılmayı gerekli gören kanun koyucu, şu şekilde bir tanım yapma yoluna gitmiştir:

“Birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur.

⁹⁸ Söz konusu düzenleme Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında suçta ve cezada kanunilik ilkesi bakımından incelenmiş ve terör tanımı kanunilik ilkesine uygun bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, 31.03.1992, E. 1991/18, K. 1992/20 sayılı Karar, Resmi Gazete 27.01.1993-21478 Mükerrer, s. 1 vd.

Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusuydu sayılır.”⁹⁹

2012 tarihli değişiklik bir kenara bırakılırsa, Kanun’un “terör suçlusuydu” başlığını taşıyan 2. maddesinde esaslı bir değişim olmamıştır. Düzenleme, Kanun’un diğer maddeleri gibi, “terör örgütü”nü ifade etmek için tanım hükmü olan 1. maddeye atıf yapmaktadır. “Terör suçlusuydu” teriminin “terör örgütü” kavramıyla kesişimi kaçınılmaz şekilde terör tanımında gizlidir. 2. maddenin terör örgütü terimini “birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütler” olarak tarif ettiği görülmektedir. Maddenin atıf biçimi incelendiğinde, kanun koyucunun 1. maddenin terör tanımındaki amaç unsuruyla yetindiği görülmektedir.

Diğer taraftan terör örgütü kavramı açısından vurgulamak gerekir ki, 5532 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde belirtildiği üzere, belli suçları terör suçu haline getiren ve dolayısıyla bu suçların faillerini “terör suçlusuydu” vasfını kazandıran zorunlu unsurlardan biri de sözkonusu suçların “bir örgüt faaliyeti çerçevesinde sistemli olarak işlenmesidir”¹⁰⁰. Anayasa Mahkemesi’ne göre de, “Bir eylemin terör olarak nitelendirilebilmesi için aranması gereken (diğer bir) koşul, eylemin bir örgüte mensup kişi ya da kişilerce işlenmiş olmasıdır. Aynı nitelikteki eylemlerin bir terör örgütüne bağlı olmaksızın işlenmesi durumunda eylem, terör tanımı dışında kalacaktır”¹⁰¹. Ortaya çıkan tablo ilginç görünmektedir; çünkü “terör” ve “terör örgütü” kavramları totolojik biçimde ancak birbirleriyle tanımlanabilmektedir. Terör niteliği taşımayan suçları işlemeyen örgüt terör örgütü niteliği taşıyamayacağı gibi, “terör örgütü” sıfatını haiz bir örgütle bağlantı olmaksızın işlenen terörle ilgili suçlar terör suçu, failleri de terör suçlusuydu sayılamayacaktır. Terör suçlusuydu terimini tanımlayan 2. madde ile terör örgütü kavramı arasındaki bağlantı bu şekilde kurulabilecektir.

⁹⁹ 2/7/2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun 74 üncü maddesi ile bu fıkrada yer alan “ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

¹⁰⁰ Özgenç, op.cit., s.27.

¹⁰¹ Anayasa Mahkemesi, 31.03.1992 tarihli, E. 1991/18, K. 1992/20 sayılı karar. Resmi Gazete: 27.01.1993/21478 Mükerrer, s.31. Bununla beraber Mahkeme’nin aynı karardaki, terör suçunun, örgütün bilgisi ve istemi içinde işlenmesi gerektiğine dair yorumu isabetsizdir. (İlgili yorum için bkz: Resmi Gazete, 27.01.1993/21478 Mükerrer, s.35.)

3. Mutlak ve Nisbî Terör Suçlarında Örgüt

Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinde bazı suçların doğrudan terör suçu olarak nitelendirilmesine karşılık, 4. maddede belli bazı suçların ancak 1 inci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, terör suçu sayılacağı düzenlenmiştir. Bu durumda, 4. maddede sayılan suçların terör suçu sayılması, sadece ve sadece terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenmesine bağlanmıştır. Bu şartlar altında 3. ve 4. maddeler karşılaştırıldığında ilk bakışta, 3. maddedeki suçların terör örgütü faaliyeti içerisinde işlenmesi de terör suçu sayıldığı gibi bir sonuç çıkmaktadır. Ancak, 1. maddedeki terör tanımında "örgüt" zorunlu bir unsur sayıldığına göre terör örgütünün söz konusu olmadığı bir terör suçundan bahsedilemeyeceği söylenebilir. Görünürdeki bu çelişki, kanun koyucunun 3. maddedeki mutlak terör suçları için terör örgütünün varlığını kesin bir kanuni karine olarak varsaydığı düşüncesiyle açıklanabilecektir. Ancak böyle bir düşünceyle 1. madde ile Kanun'un diğer maddeleri arasındaki tutarlılık sağlanabilecektir.

Neticede "terör amacı ile işlenen suçlar" başlıklı 4. maddede, "terör örgütü" teriminin birtakım suçların terör suçu sıfatı kazanması için zorunlu bir unsur olarak vurgulandığı anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun yaptığı bu açık gönderme, terörün tarifinde terör örgütü kavramının önemini teyit etmektedir.

Ayrıca hatırlatmak gerekir ki, 4. maddede yer verilen "terör örgütü faaliyeti çerçevesinde" ibaresi, "terör örgütünün yararına" ya da "terörle ilgili" her fiili bünyesinde barındırmaz. Terör örgütü yararına, terörle bağlantılı her suç, terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olabilir¹⁰².

4. Terör Amaçlı Örgütlenme Suçunun Mahiyeti ve Cezalandırma

Kanun'un kabul edildiği 1991'den bu yana "terör örgütleri" başlığını koruyan 7. maddenin içeriğine bakıldığında, 2006 düzenlemesinden önceki ile sonraki dönem arasında belirgin bir farkın olduğu görülmektedir.

¹⁰² Baltacı, op.cit., s.325.

a) 2006 Öncesi

Terörle Mücadele Kanunu'nun 1991'de kabul edildiği ilk haline göre 7. maddenin birinci fıkrası şöyledir:

“3 ve 4 üncü maddelerle Türk Ceza Kanununun 168, 169, 171, 313, 314 ve 315 inci maddeleri hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu Kanunun 1 inci maddesinin kapsamına giren örgütleri her ne nam altında olursa olsun kuranlar ve bunların faaliyetlerini düzenleyenler veya yönetenler beş yıldan on yıla kadar ağır hapis ve ikiyüzmilyon liradan beşyüzmilyon liraya kadar adli para cezası, bu örgütlere girenler üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve yüz milyon liradan üçyüzmilyon liraya kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.”

Terörle Mücadele Kanunu'nun kabul edildiği dönemin Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'nun bir açıklamasında ileri sürdüğü görüşler, 7. madde ile yaratılan terör örgütü kavramına ışık tutacak niteliktedir. Sungurlu, 7. maddenin yukarıda yer verilen ilk halinde Türk Ceza Kanunu'nun saklı tutulan hükümlerine dikkat çekerek “terör örgütü”nün o maddelerin kapsamı dışında yeni bir örgüt tipi olarak yaratıldığını vurgulamıştır¹⁰³. Dolayısıyla, 7. maddenin ilk halinde saklı tutulan Türk Ceza Kanunu'nun 168, 169, 171, 313, 314 ve 315 inci maddelerindeki suçları işlemek amacıyla teşekkül eden bir örgüt hukuken terör örgütü niteliği taşımayacaktır. Böylece 1991'deki haliyle terör örgütü, sözkonusu mahfuz hükümlerin dışında, kanunda sayılan unsurları bünyesinde barındıran bir örgüt tipi olarak görünmektedir.

Aynı maddenin ikinci fıkrası ise 2006 öncesi dönemde, tıpkı Kanun'un 1. maddesi gibi 2003 yılında kabul edilen 4928 sayılı Kanun'dan 15 gün sonra 30 Temmuz 2003'te kabul edilen 4963 sayılı Kanun'la değişikliğe maruz kalmıştır. Dolayısıyla bu düzenleme bakımından 1. maddeyle ilgili vurguladığımız üzere 1991-2003, 2003-2006 ve 2006 sonrası olmak üzere üç ayrı dönemin varlığından bahsedilebilir. Aşağıda daha kapsamlı değerlendirilecek olmakla beraber ant-rparantez belirtmek gerekir ki, aynı Kanun üzerinde, iki ayrı kanunla, aynı yıl içerisinde, üstelik on beş gün arayla değişiklik yapılması, Terörle Mücadele Kanunu'nun düzenlenişinde özensiz bir tutum sergi-lendiğinin somut bir göstergesidir.

¹⁰³ *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, Dönem: 38, Cilt 59, 106. Birleşim, 1. Oturum, 11 Nisan 1991, s.267-268.

İkinci fıkranın 2003-2006 yılları arasında yürürlükte olan hali şu şekildeydi:

“Yukarıdaki fıkra uyarınca oluşturulan örgüt mensuplarına yardım edenlere veya şiddet ve ya diğer terör yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapanlara fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşyüzmilyon liradan birmilyar liraya kadar adli para cezası verilir.”¹⁰⁴

Söz konusu düzenleme, terör örgütünün sanki doğrudan 7. maddenin ilk fıkrası uyarınca tanımlandığı izlenimi vermektedir. Oysa göndermede bulunulan ilk fıkra da Kanun’un tanım düzenlemesi olan 1. maddesine atıfta bulunmaktadır. Dolayısıyla, ikinci fıkrada belirtilenin aksine, “terör örgütü” terimi, esasen m. 7 / f. 1 ile değil, m. 1 uyarınca oluşturulmaktadır.

7. maddenin ilk üç fıkrası, Kanun’un 1. maddesiyle birlikte anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’ne götürülmüştür. Mahkeme yaptığı incelemede, 7. maddenin atıfta bulunduğu 1. maddeyle birlikte yeni bir suç yarattığını, (765 sayılı) Türk Ceza Kanunu’nun 141. ve 163. maddelerinin yürürlükten kaldırılmasından sonra teröre yönelik örgütlenmeler konusundaki hukuki boşluğu doldurulmasının amaçlandığını belirtmiştir. Kanun koyucunun terörle mücadele amacıyla yeni bir suç tipi yaratmak hususunda yetkili olduğunu vurgulayan Mahkeme, oyçokluğuyla iptal talebini reddetmiştir¹⁰⁵.

b) 2006 Sonrası: Karşılaştırma ve Atıflar Zinciri

Yürürlükteki mevzuat çerçevesinde terör amaçlı örgütlenme suçuyla ilgili iki temel düzenlemenin varlığından bahsedilebilir¹⁰⁶: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinde düzenlenen “silahlı örgüt” ve Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesiyle yaratılan “terör örgütü”. Öncelikle belirtmek gerekir ki, söz konusu 7. maddenin ilk halinde düzenlenen “terör örgütü”, “silahlı örgüt” kapsamında olmayan bir örgüt niteliği taşımaktaydı; öyle ki, terör örgütünün cezası, silahlı

¹⁰⁴ Değişik fıkra: 15/07/2003 - 4963 S.K./30. md.

¹⁰⁵ Anayasa Mahkemesi, E. 1991/18, K. 1992/20, 31.03.1992, Resmi Gazete: 27.01.1993 - 21478, Mükerrer Sayı.

¹⁰⁶ Akın, op.cit., s.71.

örgütün cezasından düşük tutulmuştu. Dolayısıyla, 2006 öncesi dönemde “terör örgütü”nün “silahlı örgüt”ten daha az tehlikeli bir örgüt şeklinde tasarlandığı söylenebilecektir¹⁰⁷. O yüzden, PKK, Hizbullah, TKP/ML-TİKKO gibi örgütler, mahkeme kararlarında, hukuken, “terör örgütü” olarak değil, “silahlı örgüt” sıfatıyla yer almıştır¹⁰⁸. Hatta bu tip örgütlerin “silahlı örgüt” olarak nitelendirilmesi eğiliminin 2006 sonrasında da devam ettiği görülmektedir¹⁰⁹. Neticede, iki örgüt tipinin ayırt edilmesi hususunda kanun koyucu ve yazarlar nezdinde belirsizliğin hâkim olduğu söylenebilir¹¹⁰.

Değişikliğin gerçekleştirilme sürecinde İçişleri Komisyonu’nda 29 Haziran 2006 tarihli ve 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nın Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesini değiştiren hükmü eleştiriye uğramıştır. Komisyon’da ileri sürülen bir görüş, tasarıdaki “amaçlara” ibaresinin “yöntem ve amaçlara” şeklinde değiştirilmesini, böylece terör örgütü kavramının daha belirgin hale getirilmesi yönündedir¹¹¹. Nitekim görüşmeler sırasında bu görüş kabul görmüş, maddedeki terör örgütü tanımında, terör yöntemleri açıkça sayılmıştır.

“Terör örgütleri” başlığını taşıyan 7. maddenin, terör örgütü kurma, yönetme, örgüte üye olma suçlarını ve cezalarını düzenleyen ilk fıkrası 2006 yılında belirgin biçimde değiştirilmiştir. Düzenlemenin yeni hali şöyledir:

“Cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu ör-

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2003/9-32, K. 2003/52, T. 25.03.2003, Yargıtay 9. Ceza Dairesi, E. 1999/1296, K. 1999/3623, T. 22.11.1999, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 1994/9-376, K. 1995/35, T. 20.02.1995.

¹⁰⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2012/9-1234, K. 2012/1825, 31.10.2012, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/9-270, K. 2008/164, 10.06.2008, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2007/9-282, K. 2008/44, T. 04.03.2008.

¹¹⁰ Ahmet Gündel, “TMY Tasarısı Skandal”, Radikal Gazetesi, 29 Nisan 2006, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=185813>, erişim tarihi: 04.05.14. Ayrıca bkz: Hafızoğulları – Kurşun, op.cit., s.71, 72.

¹¹¹ Türkiye Büyük Millet Meclisi, Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ile Adalet Komisyonları Raporları (1/1194), Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, S. Sayısı: 1222, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>, erişim tarihi: 04.05.14.

güte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır.”¹¹²

Düzenleme, terörün yöntemlerine açıkça, amaçlarına ise 1. maddeye atıfta bulunarak yer vermektedir. Terör örgütü kurma, yönetme ve örgüte üye olma suçlarının ise doğrudan değil, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesine atıf yaparak cezalandırılmasını öngörmektedir.

aa) Karşılaştırma

Genel bir kıyaslama yapılırsa, ilk olarak, 2006 öncesi düzenlemede daha ağır cezalar öngörülen silahlı örgütlenmelerle ilgili hükümlerin saklı tutulmasına karşılık, 2006 sonrası düzenlemede herhangi bir saklı alan öngörülmediği söylenebilir. Söz konusu değişimle ilgili kanun gerekçesinde herhangi bir açıklamaya rastlanmamaktadır. Kanun koyucunun bu tutumundan, “silahlı örgüt” kavramını, “terör örgütü” kavramının kapsamı dışına çıkarmak istemediği sonucuna ulaşmak mümkündür. Hatta bir adım ileriye gidilerek kanun koyucunun “silahlı örgüt” ile “terör örgütü” ayrımını ortadan kaldırmayı amaçladığı söylenebilir¹¹³. Böylece silahlı örgüt ile terör örgütü kavramlarının artık ayırt edilemeyeceği söylenmekte¹¹⁴, diğer taraftan, terör örgütlerinin ancak ve ancak silahlı şekilde faaliyet gösterebileceği de savunulmaktadır¹¹⁵. Kanaatimizce, söz konusu kavramlar arasındaki ayrım ortadan kalkmamıştır¹¹⁶. Bununla beraber aşağıda, m. 314'e yapılan atfın incelendiği kısımda açıklanacağı üzere silahlı örgüt ile terör örgütünün faaliyet alanı hususunda bir kesişme mevcuttur. Netice itibarıyla, iki kavramın iç içe geçen ve o yüzden belirsizlikle malul yapısı, 2006 sonrasında da varlığını sürdürmektedir.

2006 öncesinde “Kanunun 1 inci maddesinin kapsamına giren örgütleri her ne nam altında olursa olsun kuranlar ve bunların faaliyetlerini düzenleyenler veya yönetenler” cezalandırılırken, 2006 sonrası

¹¹² Değişik fıkra: 29/06/2006 - 5532 S.K./6 md.

¹¹³ Akın, op.cit., s.76.

¹¹⁴ Baltacı, op.cit., s.333.

¹¹⁵ Özgenç, op.cit., s.63. Özgenç'in aksine, Baltacı, söz konusu ayrımın ortadan kalktığını kabul etmekle birlikte değişiklik sonucunda terör örgütlerinin mutlaka silahlı olmasının gerekmediğini iddia etmektedir. Baltacı, op.cit., s.333.

¹¹⁶ Akın, op.cit., s.76-77.

da ise "1'inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar" hüküm altına alınmaktadır. Bu tabloya göre, düzenlemenin ilk halindeki "her ne nam altında olursa olsun" ve "bunların faaliyetlerini düzenleyenler" ibareleri muhtemelen gereksiz bulunduğu için metinden çıkarılmıştır. Örgütü yönetmenin örgütün faaliyetlerini düzenlemekten farklı bir fiil olduğunu savunmak gerçekten güçtür.

Ayrıca, 2006 öncesinde "örgüte girenler"i cezalandırırken, 2006 sonrasında bu ifade yerine daha yerinde bir şekilde "üye olanlar" hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, düzenlemelerin tek bir ortak noktası olduğu görülmektedir: Her iki düzenleme de açıkça 1. maddeye atıf yapmaktadır. 2006 düzenlemesiyle örgüt tanımının çıkarılmasına rağmen, 1. maddenin hâlâ terör örgütü kavramı konusunda en açıklayıcı hüküm olması gerçeği karşısında, kanun koyucunun 1. maddeye yapılan göndermeyi muhafaza etmesi makul görünmektedir.

Terör amaçlı örgütlenme suçu olarak özetlenebilecek olan terör örgütünü kurma, yönetme ve bu örgüte üye olma suçları için öngörülen cezalar kıyaslandığında, rahatlıkla söylenebilir ki, 2006 düzenlemesiyle cezalar artırılmıştır. Örgütü kurma ve yönetme fiilleri, 2006 öncesinde beş yıldan on yıla kadar ağır hapis ve ikiyüzmilyon liradan beşyüzmilyon liraya kadar adli para cezası ile cezalandırılırken, 2006 sonrasında Türk Ceza Kanunu m. 314/1 gereğince on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Üye olma suçu bakımından ise 2006 öncesi düzenlemede üç yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve yüzmilyon liradan üçyüzmilyon liraya kadar adli para cezası öngörülmüşken 2006 sonrasında m. 314/2 gereğince beş yıldan on yıla kadar hapis cezası belirlenmiştir.

Bu genel kıyaslamadan sonra, fıkranın 2006 öncesi ve sonrasında terör örgütüyle alakalı düzenleme biçimi karşılaştırıldığında, ilk durumda terör örgütünün "1. maddenin kapsamına giren örgüt" şeklinde tanımlandığı, buna karşılık 2006 sonrasında ise "cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1 inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere kurulan örgüt" olarak tarif edildiği görülmektedir. Bu farklılığın temel sebebi, kanaatimizce 2006 öncesinde 1. maddede, eleştiriye

açık olmakla beraber, bir terör örgütü tanımının bulunuyor olması ve 2006'da bu tanımlayıcı hükümlerin çıkarılmış olmasıdır.

Kanun koyucu, 2006 öncesinde "1. maddenin kapsamına giren örgüt" şeklinde bir ifade kullanmakla haklı olarak yetinmiştir; çünkü 1. madde zaten terör örgütü tanımını bünyesinde barındırmaktadır. Buna mukabil, 2006 sonrasında 1. Maddedeki tanımlayıcı düzenlemeler olan 2. ve 3. Fıkralar ilga edilmiştir. O yüzden kanun koyucu, ilk olarak terör yöntemlerini açıkça belirtme ihtiyacı hissetmiş, "cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle" ifadesine yer vermiştir.

Kanun koyucu, ikinci olarak, tekrar etmemekle beraber "1. maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak" ibaresiyle terör örgütünün bir başka unsurunu 7. maddeye yerleştirmiş görünmektedir. Böylece, terör yöntemlerinin tekrar edilmesiyle 7. maddenin 1. maddeye karşı hukuki bağımlılığı azalmış olsa da tamamen ortadan kalkmamıştır. Zira terör örgütünün amaçsal tanımı bakımından 7. madde hâlâ 1. maddeye atıf yapmaktadır.

765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde, Kanun'un 168. ve 313. maddelerindeki örgütler dışında Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesiyle oluşturulan bir terör örgütü tanımı bulunmaktaydı. Dolayısıyla, üçlü bir suç örgütü yapısı söz konusuydu¹¹⁷. Bu karmaşık yapının keyfi uygulamalara yol açabileceği düşüncesiyle 7. madde değiştirilmiş, ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 220. ve 314. maddelerine de böylece işlerlik kazandırılmıştır¹¹⁸. Kanaatimizce bu değişikliğin olumlu yanlarından biri de Türk Ceza Hukuku düzeni içinde suç örgütü yapılanmasına bir bütünlük ve tutarlılık kazandırılmış olmasıdır.

İki dönem arasında terör örgütün niteliği bakımından önemli bir fark sözkonusudur. 2006 öncesinde Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine göre iki tür örgütten bahsedilebilirdi: silahlı terör örgütü ("silahlı örgüt") ve silahsız terör örgütü¹¹⁹. Bu dönemde terör örgütü silahsızsa ve vahim eylemlerde bulunmamışsa mensubu veya yöneticisi

¹¹⁷ Özgenç, op.cit., s.62.

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Baltacı, op.cit., s.332.

m.7/1 hükmünün 2. fıkrası uyarınca cezalandırılıyor; buna mukabil, eğer terör örgütü hukuken “silahlı örgüt” niteliği taşıyorsa, silahlıysa ve vahim eylemlerde bulunmuşsa, örgütün mensubu veya yöneticisine 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 168. maddesi gereğince yaptırım uygulanıyordu¹²⁰. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesinde 2006 yılında yapılan değişiklikle silahlı-silahsız terör örgütü ayırımı tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Bu noktada terör örgütünün niteliğiyle ilgili olarak bir görüş ayrılığının varlığı olduğunu söylemek gerekir. İzzet Özgenç’e göre, 2006 sonrası düzenleme çerçevesinde terör örgütünün silahlı olması zorunludur¹²¹. Yazar, silahlı olmayan suç örgütleriyle ilgili olarak Terörle Mücadele Kanunu’nun değil, Türk Ceza Kanunu ve diğer mevzuatın uygulanması gerektiği düşüncesindedir¹²². Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonu’nun 7. maddede yapılan değişikliğe ilişkin raporu da aynı doğrultudadır. Rapora göre “terör örgütünün ancak silahlı bir örgüt olabileceği hususuna açıklık getirmek gerekir. Aksi takdirde cebir ve şiddet içermeyen pek çok suç, salt bir örgütle ilişki kurulduğu için terör suçu olarak kabul edilecektir”¹²³. Buna karşılık, Vahit Baltacı ise bir örgütün terör örgütü olabilmesi için silahlı olmasının gerekmediğini, Kanun’u 1. maddesindeki şartlar sağlanmış olmasının bir terör örgütünün varlığından bahsetmek için yeterli olduğunu ileri sürmektedir¹²⁴. Kanaatimizce, her ne kadar yalnızca mevzuat esas alınırsa terör örgütünün silahlı olmasının şart olmadığı söylenebilirse de, 1. maddedeki terör tanımında yer alan “cebir ve şiddet” unsurları-

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Özgenç, op.cit., s.63.

¹²² Ibid.

¹²³ Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonu, 27.04.2006, E. 1/1194, K. 40 sayılı Rapor. “3713 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikle terör örgütü ile ilişkisi kurulabilen kimi suçların terör suçu sayılacağı kabul edilmiştir. Bu suçlara bakıldığında, kimilerinin, cebir ve şiddet içermedikleri halde terör örgütüyle ilişkili oldukları için kapsama alındıkları görülmektedir. Bu hüküm terör suçlarının alanını olağanüstü boyutta genişletmektedir. Terör örgütü kavramının da belirsizleşmesi halinde, Kanunun uygulanması toplumun son derece önemli bir kesimini kapsar hale gelir. Dolayısıyla 7 nci maddede yapılacak değişiklikle terör örgütünün ancak silahlı bir örgüt olabileceği hususuna açıklık kazandırmak gerekir. Aksi takdirde (*sic.*) cebir ve şiddet içermeyen pek çok suç, salt bir örgütle ilişki kurulduğu için terör suçu olarak kabul edilecektir.”

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 1222. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>, erişim tarihi: 28.04.2014.

¹²⁴ Baltacı, op.cit., s.333.

nın gerçekleştirilmesi, eşyanın tabiatı gereği, örgütün silahlı olmasıyla mümkün olacaktır. Dolayısıyla, terör örgütünün silahlı olması gerektiği hususunda, farklı bir gerekçeyle olduğunu belirterek, Özgenç'in görüşüne katılıyoruz. Ancak belirtmemiz gerekir ki, yeni haliyle bile, Terörle Mücadele Kanunu'nun yarattığı "terör örgütü" kavramı, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinde düzenlenen "silahlı örgüt" suçuyla birlikte varlığını sürdürürken, içerdikleri ortak unsurlardan ötürü karışıklığa neden olmayı sürdürmektedir.

Düzenlemede bir başka farkın da suç ve cezanın aynı veya ayrı kanunlarda düzenlenmesine ilişkin olduğu görülmektedir. Şöyle ki, terör örgütü kurma, yönetme ve bu örgüte üye olma suçu 2006 öncesinde doğrudan ve diğer örgüt suçlarından bağımsız olarak Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. Maddesi uyarınca cezalandırılmaktayken; yeni düzenleme, terör örgütü suçlarına bizzat ceza vermemekte, genel kanun (code) niteliği taşıyan Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesindeki cezanın uygulanmasını emretmekle yetinmektedir.

Bu yeni durumda, kesin olarak söylenebilir ki, terör örgütü kurma, yönetme ve bu örgüte üye olma fiilleri açısından suç ve ceza ayrı kanunlarda düzenlenmiştir. Suç ve cezanın ayrı kanunlarda düzenlenmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı düştüğü söylenebilir. Nitekim Fransız Anayasa Konseyi (Conseil Constitutionnel), 28 Şubat 2012 tarihinde vermiş olduğu kararında, Fransız kanunlarının tanıdığı soykırımları inkâr etme ya da küçümseme fiillerini cezalandıran kanun hükmünü iptal ederken bir suçun, kanunla sadece tanınmış olmasının normatif çerçeveyi sağlamadığını (une disposition législative ayant pour objet de " reconnaître " un crime ... ne saurait, en elle-même, être revêtue de la portée normative qui s'attache à la loi) gerekçe göstermiştir¹²⁵.

bb) İlk Atıf: Silahlı Örgüt Suçu

Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine göre "...terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun

¹²⁵ Conseil Constitutionnel, Décision n° 2012-647, DC du 28 Février 2012, Par. 6., *Journal Officiel* du 2 Mars 2012, p. 3988, Recueil, p.139. <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/acces-par-date/decisions-depuis-1959/2012/2012-647-dc/decision-n-2012-647-dc-du-28-fevrier-2012.104949.html>, erişim tarihi: 17.04.14.

314 üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır". Düzenleme bu haliyle ilk bakışta, sadece cezalandırma bakımından m. 314'ün uygulanacağı izlenimi vermektedir. Nitekim böyle bir izlenimin oluştuğu düşüncesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonu tarafından da paylaşılmaktadır¹²⁶. Ayrıca, bazı yazarlar sözkonusu göndermenin yaptırımla sınırlı olduğu görüşünü savunmaktadır¹²⁷. Oysa hem düzenlemenin gerekçesinden hem de örgüt suçunun genel hukuk sistematigi içindeki düzenleniş biçiminden anlaşıldığı üzere yapılan atıf gerçekte sadece cezalandırmayı değil, suçun unsurlarını da kapsamaktadır. Yine de, yapılan yollamanın suçun unsurlarını ve cezalandırma biçimini tereddüde mahal bırakmayacak şekilde kapsamı için 7. maddenin ilgili kısmının "...terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar hakkında Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi uygulanır" şeklinde değiştirilmesini öneriyoruz.

Kendisine atıf yapılan Türk Ceza Kanunu'nun "silahlı örgüt" başlıklı 314. maddesine bakıldığında, örgüt suçunun özel bir türüyle karşılaşılmaktadır:

"(1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on-beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır."

Maddenin ilk fıkrasında belirtilen dördüncü ve beşinci bölümler sırasıyla devletin güvenliğine karşı suçlar ile anayasal düzene ve bu

¹²⁶ Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonu, 27.04.2006, E. 1/1194, K. 40 sayılı Rapor'a göre, "Tasarının 6 ncı maddesi 3713 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik öngörmektedir. Değişikliğe bakıldığında, TCK'nın 314 üncü maddesine atıfta bulunulduğu görülmektedir. Ancak bu atfın sadece ceza miktarlarının artırılmasını sağlamak bakımından yapıldığı izlenimi doğmaktadır. Oysa terör eylemlerini diğer eylemlerden ayırmak bakımından 314 üncü maddedeki tanımın esas alındığı konusuna açıklık getirilmelidir. Aksi taktirde 4 üncü maddeye ilişkin olarak açıklanan kapsam genişlemesine ilişkin endişeler sürecektir."

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Dönem: 22, Yasama Yılı: 4, Sıra Sayısı: 1222. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>, erişim tarihi: 28.04.2014.

¹²⁷ Hafızoğulları - Kurşun, op.cit., s.71.

düzenin işleyişine karşı suçları düzenlemektedir. Bu suçların bir kısmının, Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. ve 4. maddesi uyarınca mutlak ya da nisbî terör suçu olarak düzenlendiği görülmektedir. Dolayısıyla, sözü edilen suçlar, hem Türk Ceza Kanunu'nun 314. Maddesi uyarınca başlı başına bir "silahlı örgüt" çerçevesinde, hem de Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. Maddesi uyarınca bir "terör örgütü" çerçevesinde işlenebilmektedir. Terörle Mücadele Kanunu'nun 3., 4. ve 7. maddeleri ile Türk Ceza Kanunu'nun sözkonusu dördüncü ve beşinci bölümü birlikte ele alındığında, 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316. maddeler ile 310'uncu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında yazılı suçların iki örgüt tipinin kesişim kümesinde yer aldığı görülmektedir. Hukuk tekniği bakımından sakıncalı olan bu karışık düzenleme, suç ile cezanın ayrı normlarla yaratılması suretiyle ortaya çıkmıştır. Bu düzenleme biçiminin suç ve cezaların belirliliği ve doğal olarak kanunilik ilkesine aykırı olduğunu söyleyebiliriz.

Yukarıda 7. maddenin incelendiği kısımda ortaya koyduğumuz gerekçelerin yanı sıra, özel kanun niteliğindeki Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin Ceza Kanunu'nun 314. Maddesine yaptığı atıftan, terör örgütünün "silahlı" olması gerektiği sonucunu çıkarmak yanlış olmayacaktır.

Silahlı örgüt ile terör örgütü ayrımı, 2006 sonrasında dahi varlığını sürdürmektedir. İki örgüt, iki temel farkla birbirinden ayrılmaktadır: Yukarıda açıklandığı üzere, silahlı örgüt, Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen belli suçları işlemek amacıyla teşekkül eden bir örgüt olup terör örgütüne kıyasla, daha dar bir faaliyet alanına sahiptir¹²⁸. Mesele, genel sağlığı bozmak amacıyla kurulan bir suç örgütü -üstelik silahlı bile olsa- m. 314 anlamında "silahlı örgüt" sıfatı taşımazken, terör örgütü kapsamına girebilecektir¹²⁹. Buna mukabil, terör örgütü, Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. ve 4. maddelerinde sayılan pek çok suçu işlemek amacıyla faaliyet gösterebilecektir. İkinci olarak, kanunun yalnız lafzı esas alındığında silahlı örgüt için "silahlı" olmak zorunlu bir unsur görünümündeyken terör örgütü için kanunda açıkça "silahlı" olma şartı aranmamıştır. Her ne kadar gâi yorum metoduyla 2006 değişikliğindeki yasama süreci incelendiğinde kanun koyucunun iki

¹²⁸ Akın, op.cit., s.77.

¹²⁹ Ibid.

örgütlenme tipi arasındaki ayrımı ortadan kaldırma amacı güttüğü söylenebilirse de, hukuken “silahlı örgüt” ve “terör örgütü” kavramlarının ayrı statüde olduğunu kabul etmek gerekir. Sonuç olarak, 2006 sonrasında, yukarıda yer verilen iki örgüt tipinin faaliyeti kapsamına giren suçlar göz önüne alındığında, her terör örgütünün “silahlı örgüt” olmadığı, ancak her silahlı örgütün aynı zamanda terör örgütü niteliği taşıdığı söylenebilecektir¹³⁰. Öte yandan, Terörle Mücadele Kanunu’nun 3. maddesinde yer verilen mutlak terör suçları arasında Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinde düzenlenen “silahlı örgüt” suçu da bulunmaktadır. Dolayısıyla, silahlı örgüt suçunun, hukuken terör suçları kategorisine dâhil olduğu açıktır. Bu açıdan da, m. 314 anlamında “silahlı örgüt”ün her zaman terör örgütü niteliği taşıdığı yönündeki görüş bizce makul görünmektedir.

cc) İkinci Atıf: Genel Örgütlenme Suçu

Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. Maddesinin ilk fıkrasındaki atıf hükmünün yol açtığı hukuki karmaşa, yukarıda açıkladığımız tabloyla sınırlı değildir. Nitekim kendisine atıf yapılan Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinin 3. fıkrası, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümlerin, silahlı örgüt suçu açısından aynen uygulanacağını emretmektedir. Böylelikle, “terör örgütü” terimini doğrudan etkileyen yeni bir madde daha değerlendirilmeye dâhil edilmek zorundadır. Bu hüküm, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun düzenlendiği Türk Ceza Kanunu’nun 220’nci maddesidir. Kendi içerisinde farklı bazı sorunları bünyesinde barındıran bu düzenlemeye göre,

- (1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.
- (2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

¹³⁰ İki örgüt tipi arasındaki ayrımın ortadan kalktığını ileri süren Baltacı’ya karşılık (Baltacı, op.cit., s.333), Akın terör örgütünün silahlı örgütü kapsadığı yönündeki görüşe katılmaktadır. Akın, op.cit., s.80.

- (3) Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.
- (4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.
- (5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.
- (6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir¹³¹. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır¹³².
- (7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir¹³³.
- (8) Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Genel kural-özel kural ilişkisi bakımından, özelden genele bir sıralama yapılırsa TCK m. 314 > TMK m. 7 > TCK 220 şeklinde bir dizi ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, her ne kadar Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesindeki atıf, görünüşte sadece cezalandırma şekli açısından yapılmış olsa da, hukuk sistematigi bakımından Ceza Kanunu m. 314'te yalnızca hapis cezalarının dikkate alınıp diğer hükümlerin göz ardı edilmesi isabetli olmayacaktır. Suçun maddi unsuruyla verilecek ceza arasında ilişkinin kaçınılmaz oluşu dikkate alınır, bir suçun cezasının suçtan bağımsız değerlendirilmesi tutarsız olacağı için, söz konusu atıf örgütün unsurlarını da kapsayacak biçimde geniş yorumlanmalıdır.

¹³¹ Değişik: 2/7/2012 - 6352/85 md.

¹³² Ek cümle: 11/4/2013-6459/11 md.

¹³³ Değişik: 2/7/2012 - 6352/85 md.

Terör örgütü, 2006 öncesi dönemde iki veya daha fazla kişiden oluşabiliyorken, 2006 sonrasında Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin Türk Ceza Kanunu m. 314'e ve m. 314'ün m. 220'ye atıf yapması nedeniyle, en az üç kişiden oluşabileceği kabul edilmelidir.

SONUÇ

Tüm bu incelemelerin sonucunda Türk ceza hukukunda terör örgütünü diğer suç örgütlerinden ayıran unsurlar ve kanuni dayanakları şu şekilde tespit edilebilir:

i) Yöntem / Modus Operandi: Terör örgütü, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle hareket eden bir örgüt tipidir. (TMK m. 1, m. 7)

ii) Amaç-Saik: Terör örgütü, siyasi maksatla faaliyet gösteren örgütleri ifade eder. Sadece maddi çıkar amaçlı bir teşekkül, terör örgütü olamaz. Türk Ceza Hukukunda terör örgütleri, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla faaliyet gösterir. (TMK m. 1)

iii) Araç-Gereç: Terör örgütü silahlı bir örgüt türüdür. (TMK m. 7 > TCK 314)

iv) Elverişlilik: Bir örgütün terör örgütü olabilmesi için yapısının, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması gerekir. (TMK m. 7 > TCK m. 314 > TCK m. 220) Terör örgütün amaçları, genel suç örgütüne kıyasla daha büyük ve zor olduğu için sözkonusu elverişlilik kriteri gereğince terör örgütünden söz edebilmek için güçlü bir yapılanmanın varlığını aramak isabetli olacaktır.

v) Üye sayısı: Terör örgütü en az üç kişiden oluşur. (TMK m. 7 > TCK m. 314 > TCK m. 220)

Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğe girdiği günden bu yana pek çok kez değişikliğe maruz kalmıştır. “Terör örgütü” kavramı açısından en önemli değişikliklerin ilki, 2006 yılında kabul edilen 5532 sayılı Kanun’un 17. ve 1. maddeleriyle, Terörle Mücadele Kanunu’nun 1. maddesinin örgüt kavramını düzenleyen ikinci ve üçüncü fıkralarının ilga edilmesi ve maddenin başlığının, “terör ve örgüt tanımı” iken “terör tanımı” haline getirilmesiyle “örgüt tanımı”nın Terörle Mücadele Kanunu’ndan çıkarılmasıdır. İkinci önemli değişiklik ise 5532 sayılı Kanun’un 6. maddesiyle Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesinin Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesindeki “silahlı örgüt” suçuna atıfta bulunacak şekilde değiştirilmesidir. İlk bakışta, her ne kadar “terör örgütü” kavramının açık hukuki dayanağını yitirdiği ve kavramın belirsizliğinin arttığı iddia edilebilir görünse de, ceza hukukunun sistematik bütünlüğü bakımından tüm örgütlü suçların birbiriyle ilişkilendirilmesi olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir.

İkinci olarak, yaptığımız incelemeler göstermektedir ki, mevcut haliyle, “terör örgütü” kavramı ile “terör” kavramı arasında belli ölçüde totolojik bir ilişki vardır. Sözkonusu kavramların birbirleri olmaksızın tanımlanmaları mümkün görünmemektedir. Bu açmazın temel sebebi, kanaatimizce, (terör örgütü, “terör” olmaksızın düşünülemediğine göre) terör tanımının örgüt unsurunu içermesidir. Diğer taraftan, terör eylemlerinin örgüt olmaksızın, bireysel şekilde gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Bu yüzden, terör kavramının hukuki tanımına bireysel terör faaliyetleri dâhil edilmeli; “terör” kavramının örgüt unsuruna bağımlılığı ortadan kaldırılmalıdır.

Öte yandan, Terörle Mücadele Kanunu’nda 2006 yılında gerçekleştirilen değişikliklere rağmen, “terör örgütü” ve “silahlı örgüt” kavramlarının taşıdıkları ortak unsurlardan ötürü hukuki belirsizlikten kurtarılamadığı söylenebilir. Yürürlükteki hukuka göre, her terör örgütü, teknik anlamda “silahlı örgüt” sayılamazken, her silahlı örgüt, “terör örgütü” niteliği taşımakta; dolayısıyla terör örgütü kavramı, silahlı örgüt kavramını içermektedir. Terör amaçlı örgütlenmenin tek bir düzenlemeyle hüküm altına alınması, suç ve cezada kanunilik ilkesinin belirlilik unsuru bakımından daha uygun olacaktır.

Kaynakça

- Akın Engin, Anayasa Mahkemesi - Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, Adalet Kitabevi, Ankara, 2009.
- Aleo Salvatore, Sistema Penale e Criminalità: Le Figure Delittuose Associative, Terza Edizione, Giuffrè Editore, Milano, 2009.
- Alparslan Şükrü, Hukuk ve Kriminoloji Açısından Tedhişçilik, Teknik Yayınları, İstanbul, 1983.
- Angli Mariona Llobet, "What Does 'Terrorism' Mean?", in ed. Aniceto Masferrer - Clive Walker, Counter Terrorism, Human Rights and the Rule of Law, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2013, ss. 17-36.
- Antolisei Francesco, Manuale di Diritto Penale: Parte Speciale, Volume II, 15. Edizione, 2008.
- Asthana N. C. - Nirmal Anjali, Urban Terrorism: Myths and Realities, Pointer Publishers, Jaipur, 2009.
- Balbo Paola, Il Terrorismo: La Fattispecie di Un Reato in Evoluzione nelle Disposizioni Italiane ed Internazionali, Halley Editrice, Matelica, 2007.
- Baltacı Vahit, Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Bayraktar Köksal, Siyasal Suç, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982.
- Becchi Ada, Criminalità Organizzata: Paradigmi e Scenari delle Organizzazioni Mafiose in Italia, Donzelli Editore, Roma, 2000.
- Bonamate Luigi, Terrorismo Internazionale, Giunti Editore, Firenze, 2011.
- Bozlak Ayhan, "Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt XI, Sayı: 3, 2009, ss. 61-93.
- Cadoppi Alberto - Canestrari Stefano - Papa Michele - Adelmo Manna, Trattato di Diritto Penale: Parte Speciale, Vol. I: I Delitti Contro la Personalità dello Stato, UTET, Milano, 2008.
- Code Pénal Belge, http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&table_name=loi&cn=1867060801.
- Code Pénal Français, <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>.
- Conseil Constitutionnel, Décision n° 2012-647, DC du 28 Février 2012, Par. 6., Journal Officiel du 2 Mars 2012, p. 3988, Recueil, p.139. <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/les-decisions/acces-par-date/decisions-depuis-1959/2012/2012-647-dc/decision-n-2012-647-dc-du-28-fevrier-2012.104949.html>
- Cettina Nathalie, Terrorisme: L'Histoire de Sa Mondialisation, L'Harmattan, Paris, 2001.
- Chaliand Gérard, Les Stratégies du Terrorisme, Desclée de Brouwer, Paris, 2002.

- Chaliand Gérard – Blin Arnaud, “Zelots and Assassins”, translated by Edward Schneider, eds. Gérard Chaliand – Arnaud Blin, *The History of Terrorism: From Antiquity to Al Qaeda*, University of California Press, Berkeley, 2007, ss. 55-78.
- Çiçek İbrahim, 5532 sayılı Kanun’la Değişik Açıklamalı Terörle Mücadele Kanunu, Kazancı Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2006.
- Demirbaş Ali Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Dönmezer Sulhi, “Tedhişçilik Üzerine”, *Devir*, Sayı: 6, 11 Aralık 1972.
- Dönmezer Sulhi – Erman Sahir, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, Cilt III, 11. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 1994.
- Etymology Dictionary, <http://www.etymonline.com/>.
- Evik Vesile Sonay, *Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2004.
- Evik Vesile Sonay, “Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 19, Sayı:2, İstanbul, 2013, ss. 667-697.
- Fiocca Mariateresa – Cosci Stefania, *La Dimensione Finanziaria del Terrorismo e del Contro-Terrorismo*, Rubbettino Editore, Soveria Mannelli, 2004.
- Ford Franklin Lewis, *Political Murder: From Tyrannicide to Terrorism*, Harvard University Press, Cambridge - MA, 1985.
- Fotia Diana, *Terrorismo... Per Non Addetti ai Lavori*, Edizioni Nuova Cultura, Roma, 2012.
- Gambino Antonio, *Essiste Davvero Il Terrorismo?*, Fazi Editore, Roma, 2005.
- Gilbert Paul P., *Il Dilemma del Terrorismo: Studio di Filosofia Politica Applicata*, traduzione dall’inglese di Loretta Napoleoni, Giangiacomo Feltrinelli Editore, Milano, 1997.
- Gözübüyük Abdullah Pulat, *Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi: Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Kanunlarıyla Mukayeseli*, Cilt II, Kazancı Yayınları, İstanbul, 1990.
- Gündel Ahmet, “TMY Tasarısı Skandal”, *Radikal Gazetesi*, 29 Nisan 2006, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=185813>.
- Hafizoğulları Zeki – Kurşun Günel, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı: 71, 2007, ss. 25-80.
- Karacan İsmet, “Terörizm ve Yapısı”, *Uluslararası Terörizm ve Uyuşturucu Kaçaklığı / Le Terreurisme International et Le Trafic de Stupéfiants*, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1984.
- Kocasakal Ümit, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, Prof. Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, 2002.
- Laqueur Walter, *A History of Terrorism*, 7th Printing, Transaction Publishers, New Jersey, 2012.
- Minna Rosario, *Crimini Associati, Norme Penali e Politica del Diritto: Aspetti Storici, Culturali, Evoluzione Normativa*, Giuffrè Editore, Milano, 2007.

- Özek Çetin, "Organize Suç", Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1998, ss. 195-298.
- Özgenç İzzet, Terörle Mücadele Kanunu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Özgenç İzzet, Suç Örgütleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- Öztürk Bahri – Erdem Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, 10. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
- Pagliari Antonio, Il Diritto Penale Fra Norma e Società: Scritti 1956-2008, Volume II, Giuffrè Editore, Milano, 2009.
- Purpura Philip P., Terrorism and Homeland Security: An Introduction with Applications, Butterworth-Heinemann, Massachusetts, 2007.
- Serrano Agata, L'Armi Razionali Contro Il Terrorismo Contemporaneo: La Sfida delle Democrazie di Fronte alla Violenza Terroristica, Giuffrè Editore, Milano, 2009.
- Skeat Walter W., A Concise Etymological Dictionary of the English Language, Cosimo, New York, 2005.
- Skoll Geoffrey R., "Toward a Theory of Terrorism: A Multidimensional Analysis", in ed. Rene A. Larche, Global Terrorism: Issues and Developments, Nova Science Publishers, New York, 2008, ss. 19-60.
- Tangör Burak – Sayın Sevinç, "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Stratejisi: Yeni Bir Bütünleşme Alanı mı?", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 1, 2012, ss. 85-118.
- Taştan Mehmet, Açıklamalı-İçtihatlı Terörle Mücadele Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, İçişleri ile Adalet Komisyonları Raporları, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1222m.htm>
- Uyar Tulga, Terörle Mali ve Hukuki Mücadele, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.
- Yayla Atilla, "Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve", *Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt XLV, Sayı: 1-4, 1990, ss. 335-385.